UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
NOV 9 1921

Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULAUSKAS
See'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 44 So. Boston, Mass., Lapkričio (Nov.) 3 d., 1921 m. Metai VIII

Protestų Mitingai Lietuvoje

DIPLOMATŲ SUSIVAŽIAVIMAS.

"America's Making" Parodos Prasidėjo Subatoje

LIETUVOS GELEŽINKELIŲ PAJAMOS.

Foch Atvyko Amerikon.

UŽDRAUDIMAS SVETIMŲ KALBŲ.

PROTESTO MITINGAI PRIES HYMANS'O PASIULYMĄ DIDINASI LIETUVOJ.

VAŠINGTONAS, X, 25 d. (Liet. Inf. Biuras). Eltos pranešimu, Lietuvoje protesto mitingų skaičius prieš P. Hymans'o pasiulyjimą Vilniaus ginčo didinasi. Partijų atstovai, veikėjai, darbininkai ir net lenkiškai kalbantieji žmonės griežčiausiai nusistatę prieš bent kokius ryšius su lenkais ir grąsina valdžiai, jei mėgintų su lenkais ristis.

DR. PURICKIS, T. NARUŠEVIČIUS IR DR. ZAUNIUS IŠVAŽIAVO RYGON.

VAŠINGTONAS, X, 27 d. (Liet. Inf. Biuras). Eltos pranešimu, spalių 23 d. Lietuvos Užsienių Reikalų Ministeris, Dr. Purickis, Lietuvos Atstovas Latvijoje, Dr. Zaunius ir Lietuvos Atstovas Londone, T. Naruševičius, išvažiavo Rygon.

LIETUVOS GELEŽINKELIŲ MĖNESINĖS PAJAMOS.

VAŠINGTONAS, X, 27 d. (Liet. Inf. Biuras). Eltos pranešimu, rugpiučio mėnesio Lietuvos geležinkelių pajamų buvo 7,400,000 auksinų. Rugsėjo mėnesio šios rušies pajamos pasiekė net 7,600,000 auksinų.

LIETUVOS ATSTOVŲ UŽSIENIUOSE SUSIVAŽIAVIMAS KAUNE.

VAŠINGTONAS, X, 27 d. (Liet. Inf. Biuras). Eltos pranešimu, Kaune įvyko Lietuvos Atstovų užsieniuose susivažiavimas.

UŽDRAUDIMAS SVETIMOMIS KALBOMIS MITINGŲ.

MANCHESTER, N. H., spalio 30 d. Policijos viršininkas Healey išleido padavadyjimą, kad nužiurėtos draugijos negalės mitinguose kitaip kalbėti, kaip tik angliškai ir policijos bus atsiųsti atstovai. Tokį padavadyjimą išleido Manchesterio policija po to, kad kilo didelės suirutės Lenkų svetainėje, 486 Chesnut St., kur į mitingą turėjo policija įsikišti.

"AMERICA'S MAKING" PRASIDĖJO.

NEW YORK. Pereitą subatą, spalio 29 d. gubernatorius Miller atidarė "America's Making" parodą Regiment Armory svetainėje. Parodoje dalyvavo 32 tautos. Iškilmės tęsis iki lapkr. 12 d. Dalyvauja ir lietuviai.

Apart visuotinų parodų, dar ir atskirios tautos turės savo specialius vakarus. Lietuvių vakaras bus ateinantį nedėldienį— drauge su lietuviais tą vakarą turės Jugo-Slavai ir rumunai.

Latvių vakaras bus kitą pėtnyčią, drauge su vengrais.

FOCH ATVAŽIAVO Į AMERIKĄ.

NEW YORK, spalio 28 d. Maršalas Foch, kuris buvo vyriausias vadas sąjungininkų kariuomenės pabaigoje visasvietinės karės, šiandie atvažiavo į New Yorką, kur jį iškilmingiausiai priėmė didelės žmonių minios ir kareivių eilės.

Laikraščiai nupasakoja apie Foch, kad jis esąs imperialistinių palinkimų žmogus, delto yra militaristas. Jis svajojąs apie didelę ir galingą Prancuziją, kaip kitados kaizeris sapnavo apie nepergalimą Vokietiją.

Iš New Yorko Foch nuvažiavo į Washingtoną, kur jis norėjo atlankyti buvusį prezidentą Wilson'ą. Prezidentas negalėjo jo priimti, nes sirgo. Kiti laikraščiai mena, kad tai buvo tik politikinio pobudžio liga.

GUDŲ PAREIŠKIMAS TAUTŲ SĄJUNGAI. (ELTA).

D-ras Cvikevič, Gudų Užsienių Reikalų Ministeris, teikė Tautų Sąjungai šio turinio memorandumą:

Turiu garbės pranešti Aukštam susirinkimui, kod Jo Ekselencija p. Povilas Hymans 1921 m. birželio mėn., Briukselyje gudų atstovams labai aiškiai pareiškė, kad gudų siekimai bus rimtai peržiurėti ir galutinai rišant Vilniaus likimą bus atsižiurima į Vilniaus ir Gardino sričių gudų reikalus. Šis pasižadėjimas buvo praneštas šių sričių gyventojams ir buvo jų sutiktas dideliu pasitenkinimu.

Gyventojai buvo taip-pat supažindinti su 1921 m. birželio 28 d. pasiulymais, ir jie pasitikėjimu laukia progos, kuomet galės pareikšti Aukštajam Susirinkimui per savo laisvai išrinktus atstovus teisėtus reikalavimus ir pranešti apie baisius vargus.

Suprasdama didelę atsakomybę dabartinės gudų tragedijos metu ir nematydama jokios galimybės padėti, Gudų Vyriausybė laiko savo pareiga atkreipti Tautų Sąjungos domėsį į kasdien sunkėajnčią, liudną ir pavojingą padėtį. Lenkų valdžios persekiojimai, kuriuos kenčia gudų tauta, viršija visus vokiečių okupacinės valdžios žiaurumus pasaulinio karo metu. Įtempimas ir nesulaikomas priespaudos rėžimas leidžia mums tikrinti, kad Lenkai turi tikslą dar ilgiems metams teroru slopinti dabartinį gudų tautinio jausmo atgimimą.

Demobilizuoti kareiviai, kilę iš Lenkijos, lenkų vyriausybės įsakymu užima pirm vokiečių invazijos evakuotas gudų žemes.

Šie pabėgėliai grįžta į savo tėvynę, negaudami leidimo pereiti sieną, masėmis pasilieka tiesioja ir žiema miršta badu, tie iš jų, kuriems pavyksta sugrįžti į savo kaimą, patenka į sąlygas, atmenančias baudžiavą.

Stambieji tų sričių lenkų savininkai krašte, kur taip giliai įsišaknyjęs demokratingumas, įvedė feodalinį rėžimą, labai pavojingą ir pasižymintį kuno bausme ir kitais sunkiais žmogaus garbės įžeidimais, kaip tai buvo baudžiavos laikais.

Uždaromos stačiatikių bažnyčios,o katalikų bažnyčiomis naudojamasi begėdiškai šovinizmo ir polonizacijos propagandai.

Toks pat gudų mokyklų likimas. Mokytojai del menkų priežasčių suimami, o vaikai jiega verčiami eiti į lenkų mokyklas.

Lenkų okupacinė valdžia pravedė neteisėtą mobilizaciją. Gyventojai laiko sau įžeidimu tarnauti lenkų kariuomenėje, bėga į miškus, kur organizuoja ginkluotus burius. Gudų vyriausybė, norėdama išvengti nereikalingo kraujo praliejimo, mano kartoti tautai, kad jos likimą išriš Tautų Sąjunga taikos keliu.

Štai kodel tuo momentu, Tautų Sąjungai taip kilniai stengiantis nustatyti taiką Rytuose ir galutinai išrišti Vilniaus klausimą, gudų gyventojai laiko sau pareiga apeliuoti į Aukštojo susirnkimo žmoniškumą ir teisingumo jausmą.

Rygos sutartis padalino gudų tautą į dvi dalis. Šią sutartį, nesutaikomą su gudų gyvybės interesais, artimiausioje ateityje demokratinė Rusija paskaitys sunkiu jos neginčyjamų teisių įžeidimu, ir labai abejotina, ar ši sutartis kuomet nors bus valstybių patvirtinta.

Gudų tautos liaudis labai sparčiai žengia prie aukščiausio tautinio susipratimo ir niekuomet nesutiks kariauti drauge su Lenkų vėliavomis prieš savo brolius iš Minsko, Mogilevo ir Vitebsko kraštų. Gudai nenori buti įtraukti į istorinės Lenkijos ir Rusijos kovas, kurios įvyks, jei Gudijos dalis bus priskirta Lenkijai. Gudai, rimtai norėdami įeiti į draugingiausius santykius su Lenkais, nori gyventi visai nepriklausomais nuo Lenkijos.

Esant tokiai padėčiai, mes turime garbę pareikšti Aukštam susirinkimui, kad Gudų gyventojų interesas reikalauja priskirti Lenkijos ir Lietuvos ginčyjamą teritoriją Lietuvos valstybei teritorijalinės autonomijos pagrindais.

Tai vienintėlis išrišimas, galintįs užtikrinti taiką Rytų Europoje. ("Išeivių Draugas").

A.L.T. SANDAROS

8-tas SEIMAS

Lapkričio 24, 25, 26 dd. 1921

SANDARIEČIŲ SVETAINĖJE

327 E Street, South Boston, Mass.

Prasidės Lapkričio 24 d., 10:30 val. dieną.

Seimo sesijos bus aukščiau minėtoje salėje, o Seimo vakarai su programais bus

LIETUVIŲ SVETAINĖJE,
Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

Tad visos kuopos rinkite atstovus, darykite įnešimus ir visu smarkumu rengkitės Seiman. Seimo vakarų programo išpildyme dalyvaus Muzikos ir Dramos Draugija "Gabija" po vadovyste MIKO PETRAUSKO ir sulošs puikų veikalą "SUGRĮŽO"

Pilnas Seimo vakarų programas bus paskelbtas vėliau.

Padėtis Sibire.

POLITINĖ PADĖTIS TOLIMŲJŲ RYTŲ.

Vladivostokas tai yra bazė visokiausių netikėtų atsitikimų. Prasidėjus Rusijoje didžiumiečių valdymui, Vladivostokas buvo vienintėlė vieta, kurioje jie neįstengė paimti savo žinion valdymo ir todel gyvenimas čionai kiek laiko ėjo normaliai. Nebuvo čionai jokių nesusipratimų net ir tuomet, kuomet jau liaudės namuose buvo įkurta "darbininkų ir kareivių taryba." Nors tie darbininkai su kareiviais ir darydavo savo susirinkimus kas subatą, tačiau jie neturėjo dar tiek drąsos, kad pasiimti visą aparatą savo rankosna. Daug jiems kliudė Japonų ir Amerikos skraiduoliai, kurie, konkuruodami tarpu savęs, atplaukė į Vladivostoką prieš pat didžiumiečių pervartą. Buvo gandų, jog Amerikos skraiduolis "Bruklin" net mašinas susigadino,besisikubindamas ir atėjo tik pusę paros vėliau, negu japoniškasis.

Didžiumiečiai tuo laiku jau buvo bepradedą viską imti į savo rankas. Miesto valdyba jau buvo jų rankose. Buvo pradėti rinkimai į miesto dumą. Didesnėse firmose, taupomose kasose, bankose jau — pastatyti komisarai.

Tame laike kaip tik pradėjo eiti gandai, jog čeko-slovakai, kurie pasauliniame kare kariavo rusų pusėje, keliauja per Sibirą į Vladivostoką, kad iš čionai laivais grįžti Tėvynėn. Netrukus ištiesų pasirodė ir pirmi jų ešalonai. Ešalonai ėjo vienas po kito ir Vladivostoke bežiurint prisirinko čėkų į 20,000 kareivių, o vežti juosius laivais į Čekiją niekas ir nemanė. Tuomet vietinės didžiumiečių tarybos pirmininkas pradėjo reikalauti, kad jie butų iš čionai greičiau išvežti. Tie reikalavimai liko be atbalsio. Tuomet tai didžiumiečiai sustabdė Čeliabinske tolimesnį čekų vežimą Vladivostoko link. Į tą sustabdymą Vladivostoko čekai atsakė nuvertimu vietinės didžiumietiškos valdžios ir traukė atgal į Sibirą gelbėti užlaikytuosius tenai savo viengenčius. Vladivostokegi pasiliko vien tik japonai su amerikiečiais, pagarsindami savo deklaracijose, jog jie išsodino savo kariuomenes vien tiktai del to, kad palengvinus čekams iškeliauti iš Vladivostoko į Tėviškę. Kuomet, girdi, jau čekai bus išvežti, tuomet ir jie pasitrauksią. Po čekų sparnu susitvėrė Vladivostoke naujoji valdžia iš socialistų, bet gi gyvavo neilgai, nes turtingesnioji klesa buvo gen. Chorvato diktaturos šalininke. Tuo tarpu čekai ėjo vis pirmyn ir pirmyn į Sibirą, o jų pėdomis traukė Antantos kariuomenė. Amerikonai atgabeno apie 10,000 kareivių; japonai vežė jų begalo ir kiek jų yra tikrai ir iki šiai dienai, niekas nežino. Anglai išsodino taipgi keliatą šimtų jurininkų, o prancuzai tvėrė po savo vėliava kariuomenės mažųjų tautų, atsidalinusių nuo Rusijos ir savosios kariuomenės visai nevežė.

Čekai, nešdami didelias aukas, apvaldė nuo didžiumiečių komisarų didžiausį plotą, butent, nuo Kazaniaus iki Vladivostokui. Tuomet tai susitvėrė po "Steigiamojo Susirinkimo Ufoje" (1918) taip vadinamieji "direktorija." Bet ir ji gyvavo neilgai. Omske (diktatorijos buveinė) kariškiai padarė pervartą, išvežė narius direktorijos į užrubežį ir iškėlė vyriausioju valdytoju admirolą Kolčaką, kuris savo pavaduotoju Tolimuose Rytuose (Vladivostoke) paskyrė gen. Chorvatą. Gen. Chorvat čionai didelio valstybinio veikimo neparodė ir greitu laiku buvo pamainytas gen. Hozanovu. Kolčakas, Antantai padedant, surinkęs milžinišką kariuomenę, išvarė visai iš Sibiro didžiumiečius ir daėjo iki pat Permiai. Intrigos ir reakcinė politika jo valdininkų galų-gale nukreipė nuo jo visuomenės simpatiją. Be to ir gen. Semionovas su savo kariuomene (jisai pirmutinis Sibire buvo pakėlęs kovą prieš didžiumiečius) nepasitenkino Kolčako valdymui ir, per visą paskutiniojo ekzistavimo laiką, sėdėdamas Čitoje, darė jam visokių kliučių. Kadangi ir Semionovas turėjo stiprią realę jiegą, o kieno iš juodviejų materialis padėjimas buvo geresnis — nežinia, tai Kolčakas jam padaryti nieko negalėjo ir turėjo su juo skaityties, kaipo su atskiru vadu. Laike tų Kolčako su Semionovu vaidų, čekai užgauti netanktingais rusų kariškosios valdžios pasielgimais, jau buvo pasitraukę iš fronto ir kovą su dižiumiečiais turėjo vesti patys rusai vieni be gyvos pagalbos iš kitų.

(Bus daugiau).

SEIMO RENGIMO KOMISIJOS PRANEŠIMAS II.

A. L. T. Sandaros Seimas bus lapkričio 24, 25 ir 26 d. — ketverge, pėtnyčioje ir subatoje.

Patogesnio laiko turbut ir negalima butų pasirinkti. Seimas prasidės Padėkavonės dienoje (Thanksgiving day), amerikonų šventėje ir baigsis prieš nedėldienį. Subatoje dirbtuvės dirba tik pusę dienos, o daug jų užsidarę ketverge, atsidarys tik panedėlyje, taigi daugausia darginingas gali sugaišti, tai pusantros dienos. Tas, rodos, neturėtų užlaikyti delegatų, ypač iš artimesnių kolionijų: Naujosios Angliojs, Connecticut, New Yorko, o net iš Pennsylvanijos sandariečių, kurie ankščių-ankščiausiai turėtų iškeliauti iš namų tik tą vakarą prieš Thanksgiving day. Žinoma, iš vakarinių valst.: Chicagos, Detroit, Clevelando, turėtų sugaišti dar vieną dieną, seredą. Tačiaus ir tos valstijos bent vieną delegatą vis-gi galėtų atsiųsti, atsižvelgiant į dabartinio laiko svarbumą.

Suprantama, nuo kuopų viršininkų: pirmininko ir raštininko, daug kas priklauso. Jei viršininkai susirinkimų nešauks, narių neragįs, tai ta kuopa bus apsnudus, neveikli. Taigi čia mes ir kreipiame ypatingą domą į kuopų viršininkus.

Gerbiamieji! jusų yra butina priedermė, kaipo viršininkų, šaukti susirinkimus Seimo dalykų apsvarstymui. Nereikia žiurėti, kiek atsilankys — sueikite, kad ir keliuose ir tarkite dalykus. Nemanykite, kad ten ir be jusų atliks. Gal jusų sumanymai ir įnešimai bus geriausi iš visų kitų. Taigi, broliai vienminčiai, stokime petys - petin, visi išvieno, padirbėkme nors iki Seimui, nepatingėkime praleisti kelias valandas aptarimui partijos reikalų, nepasigailėkime kelių centų Sandaros morgičiams, kurie trukdo partijos platesnį veikimą.

Sandariečiai! tik aštuoneri metai kai įsteigėme musų organizaciją iš keliolikos asmenų, paremdami tik ant idėjos, nunai turime du tukstančiu narių! Tas rodo aiškiausiai, kad musų partijos principai, jos programas yra pastatyti ant teisingo pamato. Keli metai atgal, be vieno cento nusipirkome organą, šiandien, gerbiamieji delegatai atvažiavę pamatysite, kad jus turite dešimts tukstančių vertės nuosavybės. Tai yra viena priežastis, kodel bostoniečiai norėtų matyti kuodaugiausia atstovų. Lai jie pamato, kad jų pastangos, jų aukos nenueina veltui.

Pilnas programas bus ateinančiame "Sandaros" numeryje, dienotvarkė vėliau.

Seimo Rengimo Komisija:
S. Norkunas,
V. Jankauskas,
K. Žibikas.

A.L.T.S. REIKALAI

BEPARTYVIŠKUMAS IR ATVIRUMAS.

Buvo tie laikai, kada daugelis įžymių amerikiečių lietuvių ir gan įžymių veikėjų, kurie jautėsi esą artimiausi vidurinės srovės principams ir prigulėdami prie viršiausios vidurinės srovės politinės organizacijos A. L. T. Sandaros, kas-žin ko bijodavo išeiti į viešą veikimą.

Tas dangstymasis bepartyvių skraistėmis musų organizacijai netik kad nedavė jokios naudos, bet dar buvo kenksmingas, delto, kad didelė musų organizacijos narių dalis nebuvo pilnai prisirengę stoti į atvirą veikimą, kad supažindinti visuomenę su musų kiltaisiais principais.

Gi paskutiniais laikais, kada sandariečiai pradėjo atvirai stoti už savus principus ir viešai pradėjo ginti savos partijos reikalus, tai Sandara greitai sutvirtėjo narių skaitliumi ir organo spaustuvės finasiniai reikalai žymiai padidėjo. Ir jeigu ant toliaus mes visi sandariečiai visur ir visados atvirai stosime už savos partijos reikalus ir jeigu tarpe mus nesiras tokių, kurie norės lošti bepartyvių kazynomis, tai jau jokios abejonės negali buti, kad greitu laiku netik kad pasiliuosuosime nuo tų likusių mažų skclų, bet greitai sulauksime, kad musų organas mus pradės lankyti du ar tris kartus sąvaitėje. Tik mums visiems per šias kelias sąvaites reiktų stoti į bendrą, atvirą darbą, taip kad visas laikas iki Seimui butų vientik agitacijos laikas ir supažindinimas visuomenės su musų principais ir musų siekiniais.

Paskutinį musų politinį nusistatymą išgirdo ir jį užgyrę musų broliai vienminčiai Lietuvos Valstiečių Sąjunga Lietuvoje. "Lietuvos Ukininkas" N. 40 iš spalio 6-12 d., tarp kit-ko štai ką rašo:

"Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros visuotinis susivažiavimas šaukiamas Boston, Mass., lapkrityje. Matyti prasidėjo smarkesnis bruzdėjimas toje organizacijoje ir tarpe narių girdėtis reikalavimų, kad "gana lošti be partyvios partijos rolę; bet stokime ant aiškaus partyvio pagrindo." Tokio judėjimo apsireiškimą reikia sveikinti. Jau senai laikas sandariečiams dirbti grynai partyvis darbas, nes tuomet sustiprėtų organizacija."

Tad iš šio pasakymo mes aiškiai matome, kad organizacijos bujojimas priklauso vientik nuo atviro jos narių veikimo ir nuolatos stovėjimo griežtai už savus principus. Tad vis sandariečiai stokime į tikrą organizatyvį darbą! Pirm, negu kad sulauksime Seimo, tegul nelieka nė vieno mus, kuris bent kuom nebutume pasitarnavę organizacijai. Tad į darbą visi! Kas kuom išgalime: kas prikalbinkime naujų narių, kas skaitytojų, kaip čia Amerikoje, taip ir Lietuvoje. Šiandie visi, kaip vienas, turime stoti į tikrą, atvirą kovą, už pilną Lietuvos Laisvę. Nes jeigu šiandie mes liuosai leisime viską pro savo ausis, tai beabėjo, kad Lietuvoje užviešpataus jezujitiškas elementas, kur sugrįžus savistovai, laisvai manančiam nebus vietos gyventi. Tad budėkime, kol dar nevėlu, rengkimės visi į Sandaros Seimą, siųskime atstovus bei gerus sumanymus. Na, o taipgi nepamirškime Seimą pasveikinti su auka.

K. J. PAULAUSKAS,
"Sandaros" Sekr.-Adm.

BANDYKIME VYKDINTI GYVENIMAN SAVO GERUS SUMANYMUS IR NUTARIMUS.

Pas mus yra labai didelis palinkimas geriems sumanymams, kad sutverti ką nors tokio, kas galėtų buti naudinga lietuvių tautai. Bet priegtam yra ir blogas palinkimas, tai yra — palikti pirmąjį gerą sumanymą ir nutarimą neįvigdžius jį pilnai gyveniman, arba ir palikti kokį sumanymą, nutarimą, tik sumanymu visai nei nepradėjus vikdinti gyveniman. Jeigu tik mes pažvelgsime į trumpą savo gyvenimo praeitį, tai mes pamatysime, kad mes turėjome labai daug gerų sumanymų ir nutarimų.

Pavyzdin, sumanome šaukti kokį seimą, gauname pritarėjų, seimas įvyksta. Seime padarome daug gerų nutarimų, sutveriame kokį fondą arba kokį komitetą. Bet ar ilgai mes prie to savo sumanymo ir nutarimų laikomės? Prie vienų dar kiek padirbėjame, arba juos remiame, bet greitai nusibosta, pradedame šalintis nuo jų ir galvoti vėl apie kokį naują sumanymą, kad vėl ką nors naujesnio sumanyti, nes tas jau per senas ir jau pabodęs. Laimingas yra tas sumanymas ir nutarimas, kuris gauna pagyventi keletą mėnesių ar metus. Bet yra tokių sumanymų, kurie tik ir pasilieka sumanymais, nutarimais, visai neišvydę saulės šviesos. Sumanyta, sutverta Lietuvos Nepriklausomybės Fondas — nusibodo, likviduotas. Ir jeigu tik L. N. F. butų galėjęs prabilti, tai jis butų pasakęs: žmonės, žmonės, ką jus darote? Atsiminkite, kad ant Lietuvos Nepriklausomybės galvos yra ištiestas didelis kardas, o jus mane jau likviduojate ir tokiu budu atsisakote gelbėti nutrenkimo to fondo, kuris gręsia Lietuvos Nepriklausomybei. Sumanyta ir sutverta Centralinis Komitetas. Nusibodus, blogos valios žmonėms pavarius priešingą agitaciją, lengvai jai pasiduota, — C. K. likviduotas. Prabėjus kiek laiko viename seime vėl sutvertas tam pačiam tikslui tik kitu vardu, komitetas. Sumanyta ir sutverta A. L. T. Taryba, kuri buvo gana daug reiškianti, kaipo stiprus politiškas kunas ir reiškėjas A. L. nuomonės — ir čia tik blogos valios žmonėms pavarius priešingą agitaciją, Taryba likviduota. Na, ir, ačiu tam, šiandie mes ir neturime tokio organo, kuris galėtų varde Amerikos lietuvių pakelti savo balsą Lietuvos reikale. Šiandie, sakau, mes neturime tokios organizacijos, nors mes matome ir jaučiame, kad mums reikia prabilti, bet negalime: mus burnos užrištos. Sumanyta ir sutverta L. P. Sąjunga, bet ar ilgai jai bus lenmta gyventi — tai klausimas. Aš čia paminėjau tik tuos svarbesnius sumanymus, kuriems buvo lemta nors kiek išvysti saulės šviesą. Bet kiek jų buvo mažesnės svarbos, vienok gerų sumanymų ir nutarimų, kurie ir pasiliko sumanymais bei nutarimais, tai jau nei ant rankos pirštų nebutų galima suskaityti.

Skaudžiai patyrus ant savo kailio, sumanyta ir sutverta politiška partija, tai yra, **Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara,** bet ir ta organizacija daugumai tų sumanytojų ir sutvertojų nusibodo, ir jie apleidžia ją, išsižadėdami net ir savo brangaus darbo ir lėšų, kuriomis buvo prisidėję prie įvykdinimo gyveniman savo gero sumanymo. Ir tik ačiu likusiems, kurie nors ir labai sunkiai ant savo pečių nešа tą naštą, vienok organizacijai neleido žlugti ir ją palaiko pilnoje gyvybėje, ir prie kurios, kaipo gyvos, spiečiasi kas dieną vis didesnis ir didesnis skaitlius kiltos valios piliečių, kurie, matydami organizacijos gyvumą, jaučia ir tiki, kad pilnai galės patenkinti savo jausrią sielą ir galės pasidarbuoti kaip Lietuvos, taip ir Lietuvos darbo žmonių labui. Ir reikia pasakyti, kad garbė jiems, kurie permatę reikalą ir supratę, kas tai yra A. L. T. S. ir prie ko ji siekia, spiečiasi prie jos.

Taigi, susispietę mes prie A. L. T. Sandaros, žiurėkime, kad ir pas mus geri sumanymai nepasiliktų tik sumanymais bei nutarimais, bet stengkimės, kiek mums jiegos leidžia, tuos gerus sumanymus vykdinti gyveniman.

VI. A. L. T. S. Seimas, buvęs Waterbury, Conn., sumanė ir nutarė, kad kas metai spalio mėnesyje butų A. L. T. S. sąvaitė. "Toje sąvaitėje turės buti skleidžiama apšvietą, auklėjama politiniai lietuvių susipratimai ir rupinamasis materialiu Sandaros darbų parėmimu." Taigi toje sąvaitėje turėjo buti rengiamos prakalbos, paskaitos, platinama Sandaros literatura ir prirašinėjami nariai. Bet ar mes pildėme tą taip svarbų nutarimą? Ar mes jį vykdinome gyveniman? Man rodos, kad ne! Gal čia kiek yra kaltės ir C. Valdybos, kuri prie to neprirengė kuopų, nes ištikrųjų pavienės kuopos be Centro gal ir negalėjo tinkamai atlikti tokio darbo, ir joms butų nepakeliami iškaščiai pavienioms surasti sau kalbėtojus ir prelegentus. Aš, budamas vienas iš C. V. narių ir taip suprasdamas tą klausimą, liepos mėnesyje buvusiame C. V. susivažiavime laišku daviau tokį įnešimą, kad C. V. bandytų pildyti VI Seimo nutarimą: prirengtų maršrutą dviems kalbėtojams ar prelegentams: vienam rytinėse valstijose, o kitam vakarinėse, taip kad tas ofensyvas butų trumpas, bet storas. Aš manau, kad kuopos galėtų užlaikyti kalbėtojus, darydamos įžangą arba kolektas. Butų labai gerai, kad šis Seimas pagvildentų ir vėl šį, taip svarbų klausimą ir užtvirtindamas VI Seimo nutarimą, įsakytų C. Valdybai, kad C.V. pasistengtų jį vykdinti gyveniman, surasdama kalbėtojus ir prirengdama maršrutą, o kuopos jau turėtų pildyti C. V. pradėtąjį darbą.

Antras yra taipgi didelės svarbos sumanymas, kuriam VII A. L. T. S. Seimas ir pamatą padėjo — tai yra Sandaros Fondas. Mums pasiliko tik išbudavoti sienos ir stogas uždėti, tai yra sumokėti savo metines duokles, pagal savo išgalę, į tą Fondą.

Turėdami ganėtinai tame fonde pinigų, mes galėsime plačiau skleisti apšvietą, auklėti politinį lietuvių susipratimą. Galėsime turėti apmokamus gerus "Sandaros" bendradarbius, kurie patieks mums gerų ir naudingų visokio turinio raštų. Tokiu budu laikraštis "Sandara," talpindamas savyje visokio turinio raštus, bus daug įdomesnis ir mes turėsime daugiau naudingų pasiskaitymų, daugiau apšvietos ir supratimo. Taipgi galėsime išleisti ir naudingų knygų.

Taigi pasistengkime nors nuo sekančio, tai yra, VIII A. L. T. S. Seimo vykdinti gyveniman savo naudingus sumanymus ir nutarimus. Delegatai, kurie dalyvausite Seime, nepraleiskite šių taip svarbių klausimų, ir juos patvirtinę įsakykite C. Valdybai, kad ji pradėtų, o kuopos, žinoma, jau be atsakymo turės baigti pradėtą darbą.

P. Jaras.

A. L. T. SANDAROS N. A. APSKRIČIO KUOPŲ DOMAI.

Aš noriu prisiminti nors keliais žodžiais kas-link A. L. T. Sandaros N. A. Apskričio kuopų, ir kas link veikimo, ypatingai šiuomi svarbiu momentu, kada musų visos spėkos turi buti suvienytos pasekmingesniam veikimui prieš visas tas žmonių grupes, kurios stumia musų tautą į prapultį.

Mes, sandariečiai, privalome pamesti tą seną musų įprotį, t. y., žiurėti per pirštus į kairę ir į dešinę, musų užduotis yra ta, kad išblaškius tas tamsias miglas iš žmonių akių bei protų, kurioms tapo minios aptemdytos jau nuo senų laikų ir dar tebevarginamos po šiai dienai, tai viena. Antara, musų pareiga yra, ta, kad šviesti darbo žmones, supažindinti juos su darbo žmonių reikalais ir abelnai suteikti jiems reikalingas informacijas, su kuo jie turi eiti prie pagerinimo savo buvio ir t. t. Bet tam veikimui ir agitacijos praplėtimui mes turime buti stipriai susirišę, idant pasekmingai galėtume savo užduotį atlikti. Iki šiolei mes dirbame vien tik susispietę į kuopeles, bet galutinai persitikrinome, kad musų kuopų veikimas ne vienodas ir ne visos kuopos buvo aktyvės veikime. Priežastis to viso buvo ta, kad dauguma musų kuopų nepajiegė buti veikiančiomis del to, kad jų mažos spėkos buvo. Vienok kuriose kuopose buvo daugiau sumanumo, tai tos kuopos prisidėjo prie apskričio ir su kitų kuopų pagelba pavarė agitaciją ir tuomi tapo sustiprintos. Bet yra keletas kuopelių, kurios nutarė dėtis prie apskričio, bet iki šiolei dar nėra oficialiai prisidėję, t. y., dar neprisiuntė metinę duoklę nuo narių po dešimts centų.

A. L. T. Sandaros N. A. Apskričio susivažiavime, buvsiame rugs. mėn. 25-tą d., 1921 m., Worcester, Mass., buvo šis klausimas gana plačiai apkalbėtas, ir pasirodė, kad prigulėjimas prie apskričio yra labai naudingas. Nauda yra keleriopa: kuopos susijungę viena-kitai teikia moralę bei medžiaginę paramą; suvienytomis spėkomis parengia prakalbų maršrutą ir šiaip jau varo didesnę agitaciją, nes jau tada turi didesnę spėką, negu pavienės kuopos. Štai šių metų apskričio pasidarbavimu musų Centro iždas gavo apie virš 2-jų šimtų dolerių gryno pelno; ar-gi pavienės kuopos butų galėję tai padaryti? O juk apskritys su vienu parengimu tiek padarė pinigo. Atsižvelgiant į visą tai, yra butinas reikalas kuopoms priklausyti prie apskričio ir pagal apskričio valdybos dirigaciją turėtų veikti suvienytomis spėkomis organizacijos labui ir musų liaudies gerovei, nes tik tokios taktikos prisilaikant bus galima pasiekti musų plačią lietuvių visuomenę, ir ją patraukti prie savęs.

Todėlei visos kuopos, kurios yra įstoję į Apskritį ir nėra užsimokėję po 10c. nuo nario į Apskričio iždą, malonėkite užsimokėti kaip galima greičiaus. Apskričio valdyba, žinodama, kurios kuopos priguli ir pilnai užsimokėję į Apskritį, stengsis joms duoti informacijų bei suteikti pagelbą visa-kame. Apart to, Apskritys turi žinoti, kiek kiekviena kuopa turi narių; kuopų viršaičiai malonėkite šitas narių skaitlines priduoti Apskričio valdybai. Jeigu kurios kuopos nori gauti kokių informacijų kas-link Apskričio, lai kreipiasi į Apskr. Valdybą. Butų labai pagirtinas dalykas, jei tos kuopos, kurios nėra užsimokėję už pereitus metus į Apskritį, prisiųstų savo mokestį pirm, negu visuotinas A. L. T. S-ros Seimas įvyks. Taigi, sakau, broliai sandariečiai! pradėkite dirbti vienybėje. Jog yra žinoma, kur vienybė, ten galybė. Pinigus siunčiant į Apskritį, reikia išrašyti "check" arba "money order" vardu iždininko S. Jokubausko, ir siųsti Apskričio raštininkui sekančiu anterašu: **P. Bolys, 26 Carnes St., W. Lynn, Mass.** Taipgi reikia aiškiai parašyti, nuo kokios kuopos ir nuo kiek narių. Norėdami informacijų bile reikaluose kas-ling Apskričio, kreipkitės pas Apskr. pirmininką arba raštininką.

Su pagarba,
A. L. T. S. N. A. Apskr. pirm.
V. M. ČEKANAUSKAS.
Vernon Hotel, Worcester, Mass.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

WORCESTER, MASS.
Sandariečių Domai.

Gerb. draugės ir draugai, sandariečiai! Aš noriu atkreipti jusų domą į musų kuopos ir abelnos organizacijos reikalus. Visų-pirmiausia noriu jums pranešti, kad musų garbingos organizacijos metinis Seimas jau prisartino, bet mes jo sutikimui dar neėsame prisirengę. Todėlei noriu atkreipti ypatingą jusų atydą kas-link musų organizacijos Seimo ir musų atsinešimo linkui jo.

Brangus tautiečiai! musų kuopos atstovai jau senai kaip yra dalyvavę A. L. T. Sandaros Seimuose, bet šiuos metus musų kuopa turėtų prisiruošti gerai į šį Seimą, pasiųsdama net kelis atstovus. Todėlei kviečiu visus kuopos narius, kad ateinančiame kuopos susirinkime dalyvautumėte. Susirinkimas įvyks lapkričio mėn. 6-tą d., 1921 m., "Aušrelės" kambaryje, 83 Green g-vės, 11-tą v. ryte. Šis susirinkimas bus labai svarbus, nes reikės išrinkti atstovai į Seimą, kuris įvyks lapkričio mėnesyje 24-25-26 d.; mažai laiko tebeliko, o daug darbo yra geram prisirengimui. Taigi privalome nepamiršti štai ko: musų kuopos nariai privalo užsimokėti savo mėnesines duokles, kurie dar ikišiol nėra užsimokėję, nes tik musų viena kuopa yra užsilikus skolinga į Centrą už šiuos metus, kitos kuopos jau yra užsimokėję. Taigi, worcesteriečiai, mes iki šiolai turėjome gerą rekordą iš musų kuopos finansinio stovio, tad parodykime šiam Seimui, kad mes po senovei stovime gerai — tai eviena. Antra, noriu priminti visiems kuopos nariams, kad mes turime kuomi gerai pasirodyti šiame Seime; musų kuopa užima 3-čią vietą narių skaičium musų organizacijoje, bet kadangi musų nusistatymas yra atsistoti į pirmą vietą, todel, gerbiamieji, stengkimės visi, kiek galima daugiau gauti naujų narių, nes visai mažai truksta. Jeigu visi mes prirašysime nors po vieną narį, tai turėsime suvirš šimtą narių, taigi stengkimės prikalbinti savo draugus. Taigi visi nariai malonėkite butinai į susirinkimą atvykti ir savo draugus atsivesti.

Su tikra pagarba kp. pirm.,
V. M. ČEKANAUSKAS,

SUSIRINKIMAI.

PITTSBURGH, PA.

A. L. T. Sandaros 36-tos kuopos mėnesinis susirinkimas bus Lapkr. (Nov.) 6, 1921, 7 v. vakare, L. M. D. Name. Visi nariai malonėkite susirinkti į šį susirinkimą, nes yra daug labai svarbių reikalų, kaip tai: balsavimas į Centro Valdybą, rinkimas delegatų į Seimą, įnešimai į Seimą ir rinkimas darbininkų musų baliui, kuris bus Lapkričio 23-čią d., L. M. D. svetainėje (kadangi bus balius ir jukeris, tai daugiau ir darbininkų reikės).

Taigi visi nariai į susirinkimą! Taip-pat ir naujus savo pažįstamus žėdnas privalote atsivesti prisirašyti, kurie dar nepriklauso prie Sandaros, taip kad nė vieno išmintingesnio lietuvio neliktų Pittsburghe, kuris nepriklausytų prie Sandaros.

Tuo po Sandaros bus L. Piliečių 21 kuopos mitingas.

Sandaros raštininkas,
Juozas Virbickas.

AMSTERDAM, N. Y.
Susirinkimas.

Šiuomi pranešu A. L. T. Sandaros 67 kp. nariams ir narėms, kad bus laikomas susirinkimas šių metų Lapkričio 7 d., Amerikos Lietuvių Kliubo svetainėje, 7:30 valandą vakare, 117 E. Main St.

Gerbiamieji nariai ir narės! Malonėkite atsilankyti į šį susirinkimą ko skaitlingiausia, nes turime aptarti daug bėgančių reikalų. Šiame susirinkime bus balsavimas į Centro Valdybą. Taipgi bus rinkimas delegatų į Seimą, kuris įvyks šių metų lapkričio 24, 25, ir 26 dienose. Ypatingai yra kviečiami tie, kurie yra atsilikę su mėnesinėmis mokestimis, kad apsimokėtų, kitaip bus suspenduoti ir negaus laikraščio. Taipgi yra pageidaujama, kad kiekvienas narys ar narė stengtųsi prirašyti bent po vieną naują narį.

Su pagarba,
J. A. URBELIS,
Kuopos pirmininkas.

T.M.D. Reikalai.

(Tąsa).

Scranton, Pa., rugp. 19, 1921.
T. M. D. Pildomos Tarybos
Nariam.
Gerb. Tamstos!

Čia siunčiu krivulę reikale T. M. D., ateinančio leidinio "The Next War". Kaip patys pamatysite, kad kitokio veikalo nėra galima gauti, o mums reikia ką nors tokio trumpu laiku išleisti, tai esam priversti imti, ką gauname. Sakau imti, ką gauname. Aš pats nuo savęs nelabai norėčiau šitą knygą, kad T. M. D. spausdintų. Turiu pasakyti, kad aš tos knygos neėsu matęs, bet man teko susirašyti su vienu Literaturos nariu T. M. D. S. Vitaičiu, kurio čia laišką prisegu ir matysite ką jis rašo ir kokia jo nuomonė apie tą veikalą. Tačiaus neturint kito veikalo paranko, tai turim šitą imti Mano nuomone yra, kad T. M. D. išleidinėtų knygas techniškos įtalpos arba kitokio mokslo šakų, kaip tai, geografija, astronomija ir tam panašias, nes dabar tokios įtalpos rankvedžiai butinai reikalingi Lietuvos mokykloms ir musų visai lietuviškai visuomenei. Bet kad dabar neturim po ranka ir negalima gauti, tai esam priverti šitą veikalą imti ir spausdinti. Ir aš nuo savęs pritariu, kad tą veikalą T. M. D. spausdintų.

Su pagarba,
F. Živatkauskas,
T. M. D. prez.

P. S. Aš užtraukiau biskį ilgiau su siuntimu šitos krivulės, tikėdamas maž dar bus galima ką geresnio gauti, ale pasirodo, kad nebus galima gauti. **F. Ž.**

Liepos 22, 1921.
Mr. F. Živatas,
1102 Pierce St.,
Scranton, Pa.

Gerbiamasis:—

Šuiomi pranešu, kad aš tariausi su apšvietos komisijos nariu p. St. E. Vitaičiu kas-link isleidimo knygos "The Next War," tai jis nesipriešina, bet formališkumo dėlei nori, kad butų paleistas tarimas krivule.

Delto malonėk tuojaus paleist krivulę per apšvietos komitetą ir centro valdybą, tai greičiau prieisime prie dalyko.

Knygos gera dalis jau yra išversta. Kol mes perleisime for-

(Seka ant 6 pusl.).

Karui Siaučiant

Bočių Atmintojas

(Tąsa).

Tai buvo ženklas musų žvalgų, kad tame kaime rusų nebėra ir musoji grandinė atsikėlus pradėjo laukais slinkti pirmyn. Praėjus šį kaimą ir suėjus į balas, kuriose, kaipo ankstybą pavasarį, kadangi buvo dar balandžio 4 d., stovėjo vanduo, kitoje vietoje net giliai, rusai pastebėję pradėjo šaudyti. Kitokios išeities nėsant, musiesiems teko sugulti balon ir atidaryti savo ugnį. Priešas neatlaikė ir po trumpo ir nesmarkaus mušio užėmėme jų apkasus ant kalnelio ir išbridę iš balos apsikasėme. Kulkosvydžiai kone skendo vandenyje, šaudymas buvo blogas, priešų šuviai krisdavo į vandenį, aptaškydami kitam akis, sprandą; musųjų liko lengvai sužeisti trys. Apsikasus ant kalnelio ir naktį šalant, o mums esant šlapiems iki kunui likosi gana šalta. Žemė kietai sustingo, taip pat sustingo į kaulą ir musų rubai ir gulant jausdavais lyg medinis butumei. Kareiviai nenurimo, trypė iš šalčio, norįs tą galėjo girdėti priešas ir prašė vadų, kad leistu į ančpuolį toliau, kolei jie sušils. Tikrai sušlapusiam iki kaului šaltis buvo neapkenčiamas ir mirtis rodėsi niekais. Kirkos tyloje paukšėjo, laužydamos sušalusią kasamą žemę, kareivių kojos tripsėjo iš šalčio ir rusams tą girdint atrodė, kad pas mus didelės jiegos, kadangi triukšmas didesnis, negu musų skaičius. Danguje blizgėjo milijonai žvaigždžių, mirgėjo ir žiurėjo į musų kruvinąjį kovos lauką lyg klausinėdamos: "Žmogau! kas tave čia atvedė ir ko tykai tame mirtiname ir tamsiame lauke? Ko lauki ir ko esi nepatenkintas? Kodel tavo akys seka į tą pusę, kur guli toks pat žmogus, kaip ir tu ir kodel lyg žvėrys draskotės vienas kitą? Ar mažas jums pasaulis, ar neplatus dangus, ir kodel, oi kodel... čia šali?..."

Priešais, palei stotį, pasimatė keletas baltų rakietų ir nupuolusios geso tamsiame lauke. Rusai nerimavo ir pajutą ką žvalgydavosi, ar neateina į svečius pas juos lietuvis. Po valandėlei musų žvalgai atvedė paimtus du rusų bolševiku, buvo apsidarę rusų kareivio rubuose, tik nebuvo jokių žymių. Juos pagavo beeinant su pranešimu, kad pristatytų daugiau jiegų, kadangi visai silpnos ir nebemano prieš lietuvius atsilaikyti. Pagauti drebėjo ir juose baimė buvo matyti nemaža. Pradėjus lietuviams mandagiai su jais kalbėti ir davus užsirukyti, pradrįso ir liko linksmesni. Ėmė kalbėti ir pasisakė, kad Pojatiškių kaime jų yra apie šimtas kareivių. Minimas kaimas buvo nuo mus nepertoli, už kokio verto ir mus jiegos siekė apie 80 kareivių, reiškia — kokiai 20 mažiau, negu jų. Belaisvius nuvarė užpakalin, pristatydami belaisvių stovyklosna Kaunan, o mes likome vietoje. Kareiviai ėmė nerimti ir prašyti leisti antpuolin užimti tą kaimą ir išvyti jų šimtinę. Karininkai, esant kareiviams nepratusiems mušin, abejojo ar eiti, kadangi jų vis-gi daugiau ir pratę kareiviai, rimtai susipešus, vargu pasisektų įveikti. Kareiviai prašė ir drąsino, kad tai niekis, tiek puikiai galima bus įveikti ir laimėsime! nekis, kad ir pirmą kartą, padarysime lyg seni! nebijome nieko! Grandinė nakties tyloje pradėjo išlengvo laukais slinkti priekin. Sušalusia žeme dardėjo kulkosvydžių ratukai, trypė sušalusios kareivių kojos. Keliose vietose trumpai susilaikydavome, kad apsižiurėjus ir vėl atsargiai slinkdavome. Vidurnaktyje, 24 val. prisiartinome prie Pojatiškių kaimo. Jame matėsi žiburiai ir galima suprasti, kad nemiega tik rusai ir laukia musų. Sugulėme ant kalnelio ir pradėjome apsikasti; pakalnėje juodavo minimas kaimas, kuriame buvo 100 rusų. Išsyk buvo nutarta iššauti po kokius 5 šovinius iš šautuvų ir kokį 20 iš kulkosvydžių ir umai nutilti ir žiurėti, kas ten darysis, paskui tą atidėjo ir įsakė tą padaryti, jei nuo kaimo pusės pasimatys raudona rakieta, o jei balta, tai drąsiai eiti ir priešo nebebus. Pasiuntė žvalgus ištyrimui. Priešais musų kažkas sukrutėjo ir vėl dingo tamsoje. Manėme, kad savieji, bet jiems dingus supratome, kad tai rusų žvalgyba ir jie pastebėję mus, išsigandę lėkė į kaimą pranešti, kad didelės lietuvių jiegos artinasi į kaimą, kadangi tamsoje musų menkutės jiegos tikrai atrodė milžiniškos, o ypač trypimas iš šalčio. Vieno trypimas atrodė ėjimu kelių. Rusai pajutę, išsinešino galvatrukčiais ir žiburėlis kaime dingo, matyt, kad jau nebelaukė musų ir dulkėjo savo keliais. Gerokai teko pragulėti ant kalnelio, kolei sulaukėme ženklo. Auštant pasimatė nuo kaimo pusės balta rakieta ir sukilę ėjome drąsiai, žinodami, kad priešo nebėra. Kaime buvo tyla ir gyventojai, pajutę įėjus naujai kariuomenei, sukilo iš miegų. Džiaugėsi ir pasakojo apie rusų elgimąsi, prijautė mums, kaipo išvaduotojams iš svetimųjų. Parodė, kur rusų palikta telefono vielos ir rankinės granatos, kurių nebespėjo pasiimti. Pasišildžius valandėlę, slinkome toliau link Žaslių stoties. Saulutė jau tekėjo ir bėrė savo spinduliais kovos lauką. Ėjome per laukus ir artinomės į kitą kaimą, kuriame taipgi neberadome rusų. Įėjus į Neveliškių kaimą, apsistojome kiek ilgiau pasilsėti. Budami nuvargę ir išalkę valgyti gavome pieno ir duonos nuo gyventojų. Vieni šildėsi, kiti nuėjo pasižiurėti stoties Žaslių, o trys drąsesnieji tiesiog Žaslių miestelin,kur dar rytą švaistėsi rusai ir iš musųjų nei žvalgai nebuvo įėję. Rytą sukilę žmonės stebėjosi naujais svečiais. Lietuvai plojo delnais, žydėliai bailiai stebėjosi. Musieji tiesiog ėjo per miestelį be baimės. Viena moteris perspėjo, kad prieš valandą mačiusi miestelyje dar 8 rusus ir esą 3 eiti yra pavojinga. Musieji nusijuokė ir pasisakė, kad aštuoni jiems niekis ir tokio skaičiaus jie nebijo. Moterėlė, baugu veidu pažvelgus, iš kur toksai pas tokių jaunų kovotojų drąsumas, nesuprato, kaip galima trims aštuonių nesibijoti, lindo atgal grįčion. Miestelyje rusų buvo palikta viena lauko virtuvė ir vienas lauko kinemotografas, kuris teko musiesiems. Nieko neradę iš priešų, minimieji kareiviai grįžo atgal. Kelyje susitikome savus žvalgus, kurie stebėjosi, kad jie pirmiau už juos atvykę ir sužinoję nuo šiųjų, kad rusų nebėra, įėjo drąsiai.

Apie pietus mus pareikalavo vėl į savąjį batalijoną ir grįžome, palikdami tą kuopą, su kuria sykiu ėjome pirmyn. Jai atvyko, regis, jų pulko kulkosvydininkai, o mes,grįžę, buvome priskirti prie savo batalijono 4-sios kuopos. Del menkų spėkų musieji antpuolį paliovė ir laukė daugiau. Mes su minėta kuopa apsistojome kolei kas už Pojatiškių kaimo tartoke, kur prabuvome kelias dienas atsargoje. Buvo ramu.

25. PIRMAME NARSIAME MUŠYJE ARBA PIRMAS KOVOS KRIKŠTAS.

Rusai-bolševikai, gavę žinią nuo savo šnipų vietinių žydų ir vokiečių-kareivių, kad lietuvių menkos spėkos, ėmė patys pulti.

Balandžio m. 7 d., vakare jau pastebėta kas neramaus. Iš musų burio pareikalavo vieną skyrių kulkosvydžių vėl prie tos pačios kuopos, su kuria ėjome tą naktį pirmyn ir kurioji gynė Žaslius. 1-as skyrius nuvyko prie jų, aš likausi prie 2-jo skyriaus, 4-je kuopoje, kadangi to skyriaus buvo silpnesnis ir į kovas bei veikimą neįpratęs skyrininkas, kurį vieną palikti neužsitikėjau, ant kiek užsitikėjau 1-jo skyriaus narsiu skyrininku. Naktį perleidome prisiruošę, kadangi laukėme minutėmis stoti kovon. Rytą rusai-bolševikai pradėjo pulti ir nuo 8 val. ryto prasidėjo smarkus mušis visu baru.

Anksti, dar tik saulutė pasirodė žemei, sukilome ir ėmėme prisiruošti. Kulkosvydžius žiurėjome, valėme, šovinius juostose lyginome ir dirbome išsijuosę. Iki 8 val. buvo tylu. Po minėtai valandai atsidarė baisus mušis ir šaudymas visu baru: šautuvų, kulkosvydžių ir baubė patrankos. Musų patrankos buvo dvi, rusų keturios. Prisiruošę laukėme įsakymo vykti į kruvinąją mušio puotą. Gavau nuo vado žiuroną, kitokių reikalingų karo laukui dalykų ir po piet išėjome į mušį. Nuo tartoko atėjome pas Pojatiškių kaimų, pas kurį ant kalnelio jau kasėsi viena musų kuopa. Palei kaimą palikę gurguoles, nuo vežimų nusiėmėme kulkosvydžius ir susitvarkę lindome į girią, iš kur girdėjosi šaudymas. Kulkosvydžiai terškėjo įsiutusiai. Žmonės kalbėjo,kad ir rusam su vokiečiais čia mušanties nebuvo tokio smarkaus ir baisaus kulkosvydžių šaudymo, kaip šie dabar su lietuviais. Nuo ryto pradėjus nesibaigė, ir laikėsi lietuviai atkakliai, nežiurėdami puolančio priešo spėkų, kurie puolė daugiau negu kelis syk gausesniomis pajiegomis ant silpnučių lietuvių-savanorių spėkų. Nors mušio lauke aiškiai lietuvis matė, kad prieš jį ateina keli ant musųjų vieno ir kuomet pas mus grandinė labai reta ir neilga, o priešų prieš juos ėjo ilgiausios ir tirščiausios lyg debesiai, bet jis gynėsi ir manė atsilaikyti ir atmušti juos,pasiduot nei galvoj jiems ir neklausė, ar daug priešų, bet tik ar toli jis ir ant kiek reikalinga šautuvo ar kulkosvydžio taikyklis pastatyti.

Palei pagirį kasėsi ir tvarkėsi musųjų žvalgų kamandos burelis. Mes prasilenkę slinkome tolyn pagelbon kitiems, kurie gynėsi nuo ryto. Einant mišku, šaudymo balsas kas-kartą artinosi ir galų-gale šaudė nepertoli. Medžių viršunėmis matėsi, kad miškas tuojau baigiasi ir prasideda laukas, ant kurio eina narsus mušis. Apsistojom miške ir ėmėme apsižiurinėt vietą. Miškas buvo tankus, kalnuotas. Tinkamos vietos pasistatyti kulkosvydžio negalėjome užtikti,kadangi tebuvo vienas kulkosvydis ir kelios dešimtys kareivių, taigi vietą reikėjo parinkti kuopatogiausia, kad galėtų veikti už kelius. Toli man nuėjus nuo savųjų kareiviai perspėjo, kad neičiau taip toli, kadangi pas mane rusiški rubai, o jie kepurės nepamatę gali laikyti už rusą ir nukauti. Grįžau prie grandinės suradęs kiek nors nelabai tinkamesnį kalnelį, bandėme apiskasti, bet vadui paliepus išeiti į laukus, išėjome ir džiaugiausi, kad iš šitokios nepatogios vietos gausime išeiti kur geriau. Išėję į lauką susilinkę bėgome pamiškiu, vieni į dešinę ant kalnelio, ant kurio gynėsi musų batalijono 2-ji kuopa, kiti apsikasė kairėj pamiškyj.

(Bus daugiau).

Moterįs ir Progresas

RAŠO PR. S. ŽMOGUS.

Progresas reiškia pirmynžengą tobulumo link.

Kaip esantieji, taip busiantieji (studentai) gydytojai žino iš anatomijos tekstų, kad anatomiškai moteris silpnesnė, t. y., atskiros kuno dalįs proporcionaliai mažesnės, už vyro. Tokius anatomijos profesorių pripasakojimus pasigavo barškanti, tarškanti antrarankiniai filozofai ir valio niekinti moteris. Užtat bažnyčia ir teismanamis pastatė moterįs užpakalyje draugijinio gyvenimo. Piešėjai nupiešė moterį su kardu rankoje, kaipo ramybės sargą. Skulptoriai nulipdė moterį su žibintuvu rankoje, kaip Liuosybės simbolą. Kunigai nupiešė moteris balta spalva ir užkišę sparnus už korseto pavadino aniolais, o vyrus nupiešė juoda ir įkišę ragus šale ausių, pavadino velniais. Kunigai visuomet sprendžia kitus pagal save. Rašytojai, žiurėdami į piešinius ir skulpturas, įgavo nesusivaldantį įkvėpimą garbinti moteris. Bet kuomet moterys pareikalavo lygių privilėgijų su vyrais, tai raguoti velniai pagriebdavo baltus aniolus ir nutempdavo į pragarą — kalėjimą.

Tai tik tiek saumylių žodžiuose yra teisybės.

Moterys, laikomos tamsoje, pasiliko tamsios, už ką teko išgirsti daug paniekinimų nuo barškančių antraeilių filozofų. Bet kuomet didelė vyrų dalis neteko žmoniškų tiesų, tada iškilo audra. Pastarieji netik sau, bet ir moterims, pareikalavo balso. Ne iš malonės, bet prievarta išsiveržė dueto balsas iš dalies vyrų ir moterų: "Lygių tiesų!"

Didžiausias moterų laimėjimas, tai daleidimas lankyti aukštesnes mokyklas. Mokslas — aštriausias ginklas nuo užpuolikų. Augštesnių mokyklų auklėtinės supurtė barškančius pilvosopus. Čia moterys pertikrino svietą, kad jos neikiek nesilpnesnės už vyrus.

Tik puslaukiniai žmonės didžiuojasi fizišku stiprumu; civilizuoti dižiuojasi protišku stiprumu.

Anatomiškai žmogus tik kirmėlė prieš arklį, dramblį, liutą, tigrą etc. Arba, ką žmogaus spėka reiškia prieš elektros ir garo spėką? Bet žmogus yra viešpatis ant galiunų, baisunų ir net ant buvusių visogalinčiųjų. Tai-gi nudien tas yra galingas, kas daug išmano, o ne tas, kas daug pakelia. Išmanymas —galybė ne sujuosiamo diržo ilgume, bet išlavintose smegenyse.

Kas lankė augštesnes mokyklas, tai patyrė, jog merginos netik pajiegia išmokti sunkias lekcijas, bet, kaipo taisyklė, jos sukerta vaikinus. Netik literaturoje ir istorijoje merginos stipresnės už vyrus, bet net augštesnėje matematikoje atsilaiko prieš geriausius studentus.

Sakysite — akademiškuose kursuose bepig, bet lai jos atsilaiko speciališkuose kursuose. Taip. Tas nedaro skirtumo. Jei moterys daugiau mėgsta muziką, negu gamtmokslį ar mechaniką, tai nereiškia, kad jos persilpnos. Ar nėra moterų, baigusių inžinierystę, agrikulturą ir mediciną? Jei sviete yra moterų gydytojų, tai yra ir studenčių toje šakoje.

Nesykį teko matyti, kaip vaikinai kopijuoja anatomijos piešinius disekcijos labaratorijoje, ir chemijos formulas, chemijos labaratorijose. O jau iš atminties išmokim medicinos vardų ir receptų formulų, tai vaikinams sunku susidėti su merginomis.

O juk pirmiau pasimokinę moterys turėjo atiduoti kreditą vyrams. Paveizdan, garsi anglė rašytoja Evans, pasirašydavo Jurgis Eliot. Kitaip moteries raštų niekas but nepirkęs. Praeitą žiemą pasimirė daktarė Mary Walker, kuri tarnavo civilėje Amerikos karėje ligonbučio skyriuje. Dr. Mary Walker, pabaigus medicinos mokslą, turėjo dėvėti vyriškus drabužius, nes kitaip niekas but nepripažinęs už daktarą. Ji priprato but vyru per 65 metus, nes moteriškų drabužių nedėvėjo iki mirties, t. y., laike daktaravimo visuomet buvo vyru. Jinai nesykį gavo suareštuoti už dėvėjimą vyriškų kelinių, bet ką padarysi, kad norisi but daktaru. Bet kuomet mokyklų durįs tapo atidarytos moterims, tada barškanti filozofai nubarškėjo į pakalnę. Nudien panelė Renkins sėdėjo kongrese be vyriškų kelinių. Arba ponia Rosika Schwimmer, Hungarijos ambasadorė Šveicarijoje ir gi be vyriškų kelinių. Alice E. Evans bakteriologistė pieninkystės skyriuje Agrikulturos departamente ir-gi su ilgais plaukais ir be vyriškų kelinių. Panelė Mary A. Booth iš Springfield, Mass., netik Amerikoj garsi mikrokopiškuose tyrinėjimuose bakterijų, bet ji yra narė Royal Microscopic Society of London.

Jean Broadhurst žymi profesorė biologijos mokslo, Mokytojų kolegijoje, N. Y.

Panelė Anna M. Lute Kalifornijos sėklų analizavimo ekspestė.

P-lė Nellie A. Brown augmenų patologystė S. V. Agrikulturos departamente. Christine Ladd Franklin profesorė psychologijos Columbijos Universitete. Hazel M. Halfield mokslo bachalore ir medicinos daktarė, viršininkė pieno analizavimo New Yorko Sveikatos skyriuje. Louis E. Mackobert profesorė parazitologijos Californijos Universitete. P-lė Clara Thayer analizatorė vandens New Yorko miesto laboratorijoje. Dr. Rhoda Erdmann išguldinėja biologijos mokslą pabaigusiems studentams Yale universitete. Ji yra Hamburgo profesoriaus duktė. Amerikon jį atvyko 1913 m. specialiai užkiesta. Galima paminėti tukstančius moterų, užimančių augštas vietas, kaipo politikoje, taip mokslo bei visuomenės judėjime.

Netik protiškai moterys lygios su vyrais, bet ir fiziškai.

Daktarė C. Duel Mosher atydžiai ištyrė daugybės kolegijų merginų ir atrado, kad merginos fiziškai stiprios, kaip vaikinai lygaus ugio ir amžiaus.

Paveizdan, Anglijos 12 moterįs inžinierės sutvėrė inžinierių organizaciją, kurion tik moterįs priimama.

O ką jau bebyluoti apie politikos sferas. Netik Sovietų Rusijoje, bet net Anglijoje ir Amerikoje moterįs, kad ir per didelį vargą, karžygiškai įžengė atstovų butan ir svarsto šalies reikalus sykiu su vyrais.

Anglijoje ponia Astor (lordo Astoro pati) dabar sėdi Londone House of Commons, kaipo atstovė, kur gina tulus moterų reikalus. S. V. kongrese ir gi viena moteris, Allice Roberts, yra dabar. Kas-link jųjų politikos pakreiką, čia mes nesigilįsime, nes moterįs, kaip ir vyrai turi savo partyviškus palinkimus ir juos pildo. Dar ne viskas. Panelė Florence E. Allen yra viršiausia kriminalistų korto teisėja, Cleveland, O.

Antra p-lė Eva L. Jaffa padėjėja prosecutive attorney Cleveland, Ohio.

Vienur ir kitur yra miesto majorai moterįs, kurios nenešioja vyriškų kelinių.

O kiek moterų yra redaktorių ir stambių knygų autorių, kurios jau nesibijo pasirašyti savo moteriško vardo. Neprošalį paminėti p-lę Adella M. Stewart, baigusią Washingtono tiesų kolegiją, dabar yra National Bank egzaminuotoja.

Negalima praleisti nepaminėjus Armenijos ambasadorės Japonijoje, ponios Diana Agabeg Apcar.

Ar galima čia visas atminti, kurios pasivijo greitus vyrus ir eina su pirmutiniais žingsnis žingsnin? Galop, mums ir nesvarbu, kiek kur moterų užima arba pavaduoja vyrų vietas, bet svarbu, kad moterįs jau pertikrino storažievius vyrus, kad jos turi įvalias ištvermės visur ir visada, kur tik jos pasiliuosuoja nuo vyrų priklausomybės. Daugelyje vietų moterįs dirba tiek pat valandų vienokį darbą su vyrais ir gauna vienokį atlyginimą. Tai progresas.

Kas neatmena šlykščiausių pašiepimų, karikaturų, tyčiojimos iš sufragisčių?

Netik trumparegiai vyrai taip žemino moteris, bet net daugelis moterų neapkentė moterų progreso. Tamsesnės moterįs dar ir dabar mano, kad moterų vieta tik prie puodų, o ne mokykloje, kad paskui vyrų nebijoti.

Laiko nesulaikysi ir prieš vėją nepapusį.

Moterįs kovojo energingai ir išlovojo su pasididžiavimu. Pirmutinės sufragistės nesykį pernakvojo kalėjime, už tat jos šiandie išdidžiai figuruoja piešiniuose ir skulpturose. Štai, tautiška moterų draugija, pagerbimui pirmutinių sufragisčių, pastatė paminklą Baltajame Name, Washingtone. Jųjų (Lucretia Mott, Elizabeth Cady Stanton ir Susan B. Anthony) paminklas tapo pargabentas iš Carrara, Italijos, kur jį padarė p. Adelaide Johnson ir-gi moteris dailininkė.

Kas musų dienose atsitiko su moterimis, tas trumpoje ateityje atsitiks su senomis teorijomis apie kardo ir kryžiaus dievišką galybę. Jau nauja prašvaistė matosi visur.

Ta tauta pakilus augščiausia kulturoje, kur didžiausias skaičius apšviestų moterų matosi.

Aš gėdinčiaus prisipažinti esąs nariu tokios tautos, kur nėra augštesnius mokslus baigusių moterų. Neveltuo pirmutiniai čiagimiai lietuviai ir lietuvaitės pasislėpė nuo savų žmonių ir susiliejo su svetimtaučiais. Mat, tik keli metai atgal lietuviai kaip ir neturėjo mokytų ar pamokytų savo tarpe. Tada kunigai skaitėsi "mokyčiausi" vyrai. Supranama, kuomet nėra stiklo, tai ir senais marškiniais prisieina užkišti išmuštą langą. Jau daug kitaip atrodo lietuviai dabar. Jau netik berniukus, bet ir mergaites leidžia į augštesnes mokyklas. Lietuvės, kaip ir svetimtautės, turi vyrams nepriklausomas draugijas ir ratelius, kur jos pačios tvarko savo reikalus žodžiu ir raštu. Užtat jau vėlesnis čia augęs jaunimas kad ir angliškai tarp savęs kliaga (kaikurie šneka) vis-gi sykiu kruta su savais žmonėmis. Jau čia augęs lietuviškas jaunimas drąsiai pasisako, kad jie nėra airiai, škotai, francuzai ar anglai, bet LIETUVIAI. Koks skirtumas tarp pirmesnių čiagimių ir vėlivesnių! Kame dalykas? Aišku, kad jau nėra gėdos prisipažinti lietuviu esant. Jau lietuvių susirinkimuose nereikia kelių policistų, kaip kitados budavo. Jau kunigai iš mokyčiausių tapo bemoksliai. Jau netik lietuviai, bet ir lietuvaitės sykiu su kulturingesnėmis tautomis

(Seka ant 7 pusl.)

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
827 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams kainuoja	(Amerikoje)	$2.50
" "	Kanadoje	$2.75
" "	(Užsieniuose) ..	$3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

LENKAI DASIGRISO TAUTŲ SĄJUNGAI.

Vienas įtekmingiausiųjų laikraščių — "Christian Science Monitor," spalio 31 d. plačiau aprašo kivirčius Tautų Lygoje ir Tautų Taryboje. Nemaža vietos pavesta ir Vilniaus klausimui. Prie šios progos aiškiai parodo, kaip lenkai yra jau visiems dasigrisę. Štai kas rašoma lietuvių ir lenkų ginčo klausime:

"Nėgi šaukimas abiejų ir Tarybos ir Lygos į lenkus ir lietuvius sutaikinti jų ilgą barnį už Vilnių nebuvo pasekmingas su lenkais, kurių atstovas profesorius Askenazy rodė maža takto ir nė jokio palinkimo pasiduoti, gal but elgdamasis pagal rustų įsakymą iš namų. P. Hymans, buvęs Belgijos užsienių ministeris puikiame šio klausimo raporte Tautų Tarybai ir Lygai išpasakojo, kaip Vilnius 1917 m. buvo užimtas lietuvių, bolševikų atimtas 1918 m., atiduotas Lietuvai Maskvos sutartyje, ir antgalo užgrobtas, nepaisant iškilmingų sutarčių, 1920 m. spalio 9 d. lenkų generolo Želigowskio, kurs ir dabar tenais yra, nors pats p. Askenazy prisipažino prieš Tarybą Briusselyje, kad filibusteruojantis generolas yra "maištininkas". Vienok lenkai skaito jį "patrijotu" ir jų atstovai pareiškė, kad bus Vilniuje, kol ten žmonės neturės liuosos progos išreikšti savas pažiuras į busimąją valdžią.

"Tarybai prisiėjo išsižadėti plebiscito idėjos, tik nusiuntė militarę komisiją palaikyti taiką pas besiginčijančius — pirmutinė ekspedicija, Tautų Lygos suorganizuota. Neesant galimybės prikalbinti Lietuvą į federalę uniją su Lenkija, p. Hymans sumanė budą Vilniaus klausime pavidale Šveicarijos kantonų, militarėms ir prekybinėms sutartims tų dviejų kaimynų ir liuosam lenkų priėjimui prie Memelio (Klaipėdos). Du patėmijimu privalė patraukti lenkus taikytis su lietuviais: lordo Robert Cecil, kad jie sparčiai netenka Anglijos simpatijos savo tokiu pasielgimu; ir kelių kitų atstovų, kad mažosios Baltiko valstybėlės: Lenkija, Lietuva, Latvija ir Estonija, jei nesusitaikys tarp savęs, kurią dieną bus suėstos Vokietijos ar Rusijos. Net prancuzai, jų karščiausi draugai, davė lenkams tokį patį patarimą ir visai nėra mandagu naujai atstatytai valstybei smaugti savo mažesnius kaimynus."

Tai tiek "Monitor" apie lenkus.

LENKIJA — PATOLOGIŠKAS APSIREIŠKIMAS.

Da blogiau apie Lenkiją mano italai. Francesco Nitti, buvęs Italijos premieras ir žinovas politikinių Europos reikalų, Lenkiją vadina tiesiog "patologiškiausiu (ligusčiausiu) apsireiškimu Europos politikoje.

Niti sako, kad jis peržiurėjęs budžetus naujųjų valstijų ir atradęs, kad visos valstijos susidarę iš Austrijos-Vengrijos, yra beveik neišeiname pražuvime. Balkanų viešpatijos beveik taip-pat blogai stovi.

"Bet" — sako Nitti: — **"jėkia ant svieto šalis nepasinėrė į tokį absurdišką eikvojimą, kaip Lenkija."**

Lenkijos popieriniai pinigai užrubežėje mažiau verti, nė kaip ta popiera, ant kurios jie yra atspausdinti. Lenkijos budžetas 1921 metams, paskelbtas liepos 28 d., Lenkų parlamente, yra toks kvailas, kad sumuša visus rekordus pasaulinės istorijos finansinių kvailybių — taip sako Nitti. Įplaukų, daugiausia prasimanytų, parodyta 135,166,000,000 markių, gi išlaidų 208,961,000,000 m. Normaliu laiku išlaidų čion pažymėtos sumos užtiktų netik išmokėti visų Europos valstijų išlaidas, bet išmokėti jų visas viešas skolas.

LENKIJA — TUŠČIAS SAPNAS.

Toliaus Nitti apie Lenkiją taip sako:

"Imant kaip typą, Lenkija yra patologiškiausias (ligusčiausias) apsireiškimas Europos politikos pynėje. Ji yra šalis byrinti kąsnis po kąsnio į griuvėsius diena po dienos, kad ji sapnuoja imperijos sapnus. Ji turi 31,000,000 gyventojų, kurių trečia dalis yra jai neteisingai priskirta, ir ji turi regėjimą ir troškimą didybės. Kas gali persergėti ją jos klaidoje ar pažėboti jos įsišuoliavusį sapną?"

FINANSINIAI LENKIJA MIRUS.

"Finansų žvilgsniu Lenkija yra mirus" — tęsia Nitti: — "Didžiuma jos piliečių ieško tik valdžios vietų, kad gyventi ir tukti iš poierinių pinigų... Žemdirbystė ir kasyklos yra visiškame supuvime. Kiekvienas veikimas rodo smukimą žemyn. Visur pinigai leidžiami vis didžiau ir dirbama mažiau."

"Nepaisant tokios pražutingos padėties" — tęsia toliau Nitti: — "Lenkija užlaiko armiją skaitlium lygią Anglijos ir Italijos armijoms draugėn sudėtoms. Skaičium lenkų armija yra antra Europoje, stodama tuojau po Prancuzijos. Vietoje stengties aptaikinti ir suorganizuoti teritorijos, didžiumoje neteisingai jai priskirtos Taikos sutarties, Lenkija užsispyrusiai savinasi Sileziją..."

"Toki avanturistai, kaip Korfanty, gali platinti prievartą ir terorą kareivių prilaikomi, bet jie negali dirbti kasyklų ar paleisti nors vieną mašiną... Bet Lenkija nepasikakindama įgijimu visko, kas nebuvo įdėto į Wilson'o prokliamacijas, įgijus teritorijas, kurios jai nepriklausė ir prie kurių ij neturėjo teisių, kaip pavyzdan, miestą Danzig, sapnuoja naujas teritorijas Ukrainoje ir Lenkų Valstiją nuo Baltiko iki Juodųjų marių. Tai yra tikra hipertrofija (peraugimas) tautiškumo. Kasdien ji sapnuoja naujus užėmimus ir didina armiją. Jei ta armija butų pavartojama prieš bolševikų Rusija, tas butų pateisintina, nes šiandien niekas netiki į gerus Rusijos valdžios norus ir tada butų apsigynimo klausimas. Bet ta milžiniškoji armija yra kreipiama prieš Vokietiją, kad ten iššaukti ir palaikyti sukilimus..."

"Lenkija typiškiausiu budu parodo ištižimą ir išsigimimą karės idėjų. Ji yra stumiama tiesiog į pražutį lygiai stiprios neapykantos dviejų skaitlingiausių Europos tautų — Rusijos ir Vokietijos. Jos vienatinis saugumas butų ištikimas draugiškas susiartinimas su Vokietija... Vietoje to ji tik erzina Vokietiją... Jei galingo imperialistinis palinkimas yra pakeliamas arba bent ne tiek įžeidingas, ta arogancija ir nuolatinis provokavimas silpnos valstijos, vos pastovinčios ant savų kojų, yra tikrai nepakęstini."

Taip taip rašo apie Lenkiją tokis žmogus, kaip Francesco Nitti. Savo straipsnį jis pabaigia sekančiai:

"Visi, kurie da nepavirto į brutalus, kurie negyvuoja neapykanta savųjų priešų, aiškiai mato prieš save, kaipo besiartinantį pavojų, liudną reginį imperialistinės Lenkijos, kuri perkentėjus priespaudas, nori pati kitus persekioti kvailiau už jos buvusius persekiotojus ir pabyra į suirutę ir griuvėsius... Visi svieto karės pergalėtojai, mažiau ar daugiau, turi prieš akis Lenkijos regyklą. Gal buti, kad tokios betvarkės ir tokis nepataisomas sugriuvimas atidarys jų akis pamatyti tikrą padėjimą."

Nuo savęs galima pareikšti pasitikėjimą, kad atsidarys akys ir tų lietuvių, kurie dar vis, nors slapta, linksta prie Lenkijos ir prie unijos su ja.

DYGLIAI.

‡‡ Kam-ne-kam, bet tiems musų klerikalams, tai ištiesų nepabaigtos bėdos. Visai nesenai, kada Amerikoje buvo Lietuvos atstovas gerb. J. Vileišis, tai jie šaukė, rėkė, kalė ilgiausias rezoliucijas, kad Vileišis negeras. Sako: nepirksime bonų, kol jį Lietuvos valdžia neatšauks!

Lietuvos valdžia, matydama tokį amerikiečių klerikalų įsiutimą, Vileišį atšaukė. Jam išvažiavus Lietuvon, vėl pasipylė rezoliucijos, reikalaujančios, kad Vileišis butų nubaustas, nukryžiavotas ir t. t. Na ir kas atsitiko su tuo "negeru" Vileišiu? Na-gi "Lietuvos Ukininkas" No. 40 praneša, kad Jonas Vileišis vienbalsiai likos išrinktas Kauno miesto bulmistru (majoru). Na tai ir vėl nauja liga amerikiečiams klerikalams!

‡‡ Bėda biednam, bet dar didesnė bėda "turtingam". Tas pats ir su lenkais. Lenkai prisispausdino tiek poniškų markių ir pasidarė toki "turtingi", kad dabar jokiu budu negali gauti finansų ministerį, kuris tas visas markes galėtų suskaityti. "Liet. Uk." praneša, kad lenkų fin. ministerio "džiabą" gali gauti tas, kuris jo panorės, ir jog lenkiška markė taip yra "pakilus", kad dabar Lietuvoje ji yra verta lietuviško 0.

‡‡ Lietuvos atstovas, gerb. V. Čarneckis, kalbėdamas So. Bostone pareiškė, kad reikia užraukti tą plyšį, kuris yra tarpe amerikiečių lietuvių, idant butų galima pasekmingiau dirbti bendrą valstybinį darbą.

Teisinga ir vietoje pastaba! Kada pirmasis atstovas J. Vileišis varė paskolos vajų, tai susidarusios klerikalų gaujos visokiais budais jį provokavo ir nedavė pasekmingai užbaigti vajų. Tai dabar laikas tų laikų priešams užbaigti vajų, ir užraukti plyšį.

‡‡ Lietuvos Klerikalai pasiryžo visą Lietuvą apsupti savo juodais skvernais. Mat jie nori, kad Lietuvoje visose aukštose mokyklose butų krikščioniško mokslo išguldymas. Turbut, kad vargšams tas nepavyks, nes Lietuvos jaunimas nori tikro tyro mokslo, o ne kokių ten fantazijų. Na, tegul jie sau rėkauja, nes ir višta prieš galą gieda.

‡‡ Lietuva niekad neužmirš tos skriaudos, kokią jai padarė Amerikos lietuvių klerikalai. Pavyzdin, jeigu jie su pasišventimu butų rėmę Vileišio Misijos Bonų vajų, tai vajus butų buvęs užbaigtas su kaupu, ir dabartiniui atstovui, gerb. V. Čarneckiui nebutų reikėję eikvoti energija ir valstybės pinigai, važinėjimui po lietuvių kolionijas su agitacija už bonus.

Už tą didelę pinigų kruvą, kuri agitacijos reikalams dabar bus išleista, butų buvę galima Lietuvoje įsteigti keleta aukštų mokyklų, arba už juos patobulintos kitos valdiškos įstaigos.

‡‡ "Dar-ko" N. 124, patėmijau štai ką: "Susinervavus "Sandara", No. 49 piktai aprašo atstovo prakalbas." Stebėtina ir nesuprantama, koks dalykas! Pereitais metais "Sandaros" N. 49 nėra išėjęs, o, šiais metais išeis tik gruodžio pradžioje. Tai apie ką čia kalbama: ar daroma pranašystė, kas bus rašoma "Sandaros" N. 49? Ar gal delto "Dar-kas" taip rašo, kad jį redaguoja Gudas?

‡‡ Worcesteriečiai lietuviai savo prabaščiui J. J. Jakaičiui taip įgnybo į skaudžią vietą, kad vargšas netekęs kantrybės pradėjo verkt. "Dar-ke", po antgalviu: "Atviras laiškas M. Paltanavičiui," taip nusidejavo, kad visomis pajiegomis "bažijasi", kad jis neatsakysiąs prieš Dievą, ir kad jo sąžinė gryna. Tai visgi keista! Su gryna sąžine bunant nėra reikalo nė teisintis. Tai kam dar lieti graudžios ašaros visai bereikalingai?

‡‡ Tulas laikas atgal "Sandara" yra padarius keletą pastabų, kad amerikiečių lietuvių suaukuotus pinigus į Tautos Fondą klerikalai neduoda Lietuvai, bet sunaudoja saviems propagandos reikalams. Tuokart klerikalų organai sušuko: Neklausykite "Sandaros", nes tai nori sugriauti katalikiškas įstaigas ir t. t. Gi dabar aiškiai pasirodo, kad "Sandaros" buvo teisinga pastaba, nes ir vyskupas Karevičius nepasitiki T. F. Jis atsiuntė S.L.R.K. dvasiškam vadui kun. Petkui laišką, kuriame įgalioja Amerikos kunigus rinkti, kontroliuoti ir persiųsti tiesiog Kaunan aukas "katalikiškam" universitetui įkurti. Na, o tas aukas Amerikos klerikalai buvo nusistatę surinkti per T. F. Va tas ir parodo, kad ir Kauno vyskupas Karevičius jau nesitiki gauti tų aukų, kurios pakliuva į Tautos Fondo vadų rankas.

‡‡ Visiems yra gerai žinoma Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Rėmėjų Draugija Amerikoje, kurią klerikalai prijungė prie Tautos Fondo. Klerikalai varde tos draugijos iki rugpiučio 1 d., 1921 m. surinko aukų $61,740.-37 Lietuvos Raudonajam Kryžiui. Na, o kada Lietuvos Raudonasis Kryžius jau pusė metų atgal pareikalavo tų aukų, tai netik kad aukų, bet iki šiam laikui nė atsakymo nėra gavęs. Tad pagalvok, brolau katalike! Tu aukojai savo sunkiai užprakaituotus centus tam tikslui, kad užrišti Lietuvos Laisvės gynėjams žaizdas, kurios jiems likos atvertos karo lauke. O čia riebūs klebonai su gaujomis klapčiukų jas sunaudoja saviems reikalams.

‡‡ Klerikalai visokiais budais šmeižia "Sandarą", kad ji turi skolų ir t. t. Na, o tuo pačiu laiku jų organai perkasi sau namus, ir sukasi neišdraskomus lizdus. Gerai. Bet tegul klerikalai atiduoda Lietuvai $500,-000, kuriuos surinko į Tautos Fondą, ir $61,740.37 Lietuvos Raudon. Kryžiui, kuriuos surinko Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Rėmėjų Dr-jos vardu, tai tąsyk bus žingeidu išgirsti jų pasididžiavimus, už ką jie perkasi sau tuos murinius namus. Varde artimo ir Dievo meilės reikėtų tą padaryti.

Padubysietis.

Kibirkštys.

‡‡ Francisco Nitti (italas) apie lenkų pinigus štai ką pasakė: "Polands curency can now only be taken for internal use." Pagal Amerikoje lietuvių kalbos vartojimą lietuviškai tas punktas išeina šitaip: Lenkijos popierinius pinigus dabar galima imti vartojimui bekauzėje.

‡‡ Jeigu "šleketni" pinigai tinka tik į "bekauzę," tai bile lenkas, turėdamas šimtą savo markių gali pasididžiuoti tuom sakydamas: "panowie, pojdziemy do wychodki" (kas reiškia: "Krolewstwo Polskie").

‡‡ Apie pravardę Pilsucki Plockos lenkas štai kaip "patlumočija": "Przeciež, panie, nazwisko Pilsucki podchodzi z dwoch polskich slow: PIL i SUCKA."

‡‡ Hardingas nori nuginkluoti visas valstybes. Amerikonai tam gali pritarti, nes moka ir be ginklo (su kumštimis) nosis susikruvinti, bet italai ant to nepristos, nes jie be britvos nei žingsnio.

‡‡ Sakai, kad Amerikoje revoliucijai dirva nepribrendus? Ne. Kodel? Žmonės tamsųs nekulturingi, necivilizuoti. Tai kur tie civilizuoti? Rusijoje. A, gerai sakai, nes ten rašyti ir skaityti gali 15 iš šimto, o čia, Amerikoje, tą gali tik 99 iš šimto.

‡‡ "Geriausia pritaikinti" prie šių dienų "reikalavimų" šie apsireiškimai: lietuvių kunigų politika, Mahanojaus "Saulės" drukas ir Čarneckio barzdukė; tai "modernizmas."

‡‡ Kol-kas T. M. D. Centro Vald. ir literalis komitetas daro korektas savo laiškams ir krivulėms. Po tam eis kiti darbai (iš eilės).

‡‡ Vanderlipas, amerikietis, Maskvoje, pačiupinėjo Leninui kaktą. O tas supykęs užklausė: ką tas reiškia? amerikietis atsako: žmonės sako, kad tamsta su ragais, todel persitikrinau.

‡‡ Potam Leninas "zadumal": "vot sukinsin, tai ir negalėsiu gązdinti žmonių, kad subadysiu visą svietą."

‡‡ Iki šiol vyskupas Karevičius buvo aukščiausia galva lietuvių kunigijos. Nuo šiol bus aukščiausiu patriarku "Garso" Šimutis ant visos dukovenstvos. Linkime naujam galvai geriausių pasekmių.

Pašalinis.

Pastabos.

‡‡ "Artojas" teisingai pastebi, kad Lietuva ne tikru vardu kitataučių spaudoje rašoma, butent LITHUANIA. Gal but, kad anglų spaudoje Lithuania vardas įgavo pilietybės gerb. Dr. Šliupui besidarbuojant, bet dabar butų kaip tik laikas pataisyti ir visur rašyti tiesiog LIETUVA.

‡‡ Laikas ir paskutinis laikas sandariečiams susiprasti ir bent vadų tarpe turėtų buti disciplina, kad patys vadai neskaldytų savų spėkų.

‡‡ Kur dingo L. P. S. ir jos veikimas? Buvo iš pat pradžios tvėrimosi tos organizacijos pastebėta, kad daroma skriauda A. L. T. S. ir nemažai apsilpnino veikimą musų partijos, nes daugelis iš A. L. T. S. narių turėjo buti abiejų šių organizacijų viršininkais kuopose, į tąją sąujngą klerikalai vis-tiek nesidėjo.

‡‡ "Liuosybės Varpas", chicagiečių nulietas ir savo laiku nemažai upo pakėlęs, dabar guli kur paslėptas New Yorko daržinėje nepasiekęs Lietuvos. Ar-gi jau taip amerikiečiai nusigyveno, kad iš simboliško Varpo tik juokus daro ir satyrose rašinėja apie Varpo nepasiuntimą Lietuvon?

‡‡ Stebuklai dar ir dabar atsikartoja. Ana, p. Liutkauskas siuntė iš Kauno laišką "Vienybei" į Brooklyn, N. Y., bet "Keleivis", budamas Bostone, pirmiau patalpino to laiško įtalpą, negu "V." gavo minėtą p. Liutkausko rašytą laišką!

‡‡ Lietuva pergyvena sunkiausius politikos laikus, partijos varžosi už šalies vairą, kuomet svetimi vilkai jau pradeda draskyti Lietuvos kuną.

‡‡ Lietuvos valdininkai ir viršininkėliai yra dideli šmugelninkai. Jie nė nesigina, kad kyšius ima. Sako: musų algos per mažos, pragyventi iš jų negalime, tai, esą, po biskutį ir imame. Žydai kyšių davime ir išsilavinę.

DAUGKENTIS.

Opera.

V.

AIDA.

Keturių aktų opera. Libretto parašė Gislanzoni, o muziką Verdi. Pirmu kartu buvo statyta 1871 m., Kaire

Veikmei vieta paimta: Senasai Aigyptas (Egypt), Tyvai ir Memfisas. Laikas: viešpatavime faraonų. (Faraonas, tai titulas aigyptiškųjų senos gadynės carų, o Rusijoje, pajuokos dėlei, caro laikais, kiekvieną policijantą vadino faraonu).

Apie Verdi buvo rašyta su opera "Il Trovatore," tad dabar tik apie operą "Aidą."

Aktas pirmas. Pirmas paveikslas. Faraono rumų svetainė Memfise. Aukščiausis kunigas Ramfisas praneša vadui Radamesui apie tai, kad dabar bus rinkimas vado kovai prieš laukinius etiopus. (Etiopijoje gyveno tamsios spalvos žmonės, panašųs į nigerius). Radamesas buvo garbės trokštąs žmogus ir jis norėjo buti išrinktas vadu ypač dar ir delto, kad po pergalei galėtų išprašyti paliuosavimą iš nelaisvės jungo jo mylimai Aidai, kuri buvo vergė prie faraono dukters, Amnerisės. Bet-gi Amnerisė ir įsimylėjo į Radamesą ir pradeda nužiurinėt Radameso linkmę linkui Aidos ir dega pavydu. Faraonas apreiškia, kad dievai paskirę karvedžiu Radamesą ir Amnerise įteikia vadui Radamesui karišką vėliavą. Aida besikankina meile prie Radameso, ir ją žadina meilė ir pareigos linkui josios tėvo Amonasro, karaliaus etiopų, priešais kurį dabar rengiasi Radamesas; nusiminime Aida maldauja dievų, kad jai pasiųstų mirtį. Paveikslas antras. Vidus Memfiso bažnyčios. Iškilmingos apeigos vado išrengimo karėn ir įteikimas jam ginklo. Apeigos atsibuna su šventais šokiais, skambinimu arfų.

Aktas antras. Pirmas paveikalas. Amnerisės rumų svetainė, kur ją linksmina vergės savo dainomis ir nigerės — šokiais. Vėlesniai, Amnerisė pasilieka tik su Aida ir išreiškia Aidai savo užuojautą, bet viliugingai. Pradžioje Amnerise pasakoja Aidai, kad Radamesas karėje tapo užmuštas ir pamačius Aidą labai nusiminus — vėl sako jai — jis gyvas esąs, iššaukdama Aidoje džiaugsmą. Bet-gi Amnerisė pati, lyg nepasijutus, pasisako, kad ir ji myli Radamesą ir po to reiškia, kad jos keršto, nelemtoji vergė, Ai-

da, neišsisaugosianti, busianti sunaikinta. Toli girdėt iškilminga muzika, — tai triumfališkai sutinkamas pergalėtojas Radamesas.

Paveikslas antras. Prie Tyvų (Fivų) vartų arti bažnyčios Ammono. Pergalėtojas Radamesas iškilmingai įvažiuoja su garbinga kariuomene ir nelaisviais. Faraonas sveikina Radamesą ir pasižada viską išpildyti, ką tik Radamesas prašytų. Nelaisvių buryje Aida pamato ir savo tėvą, karalių Amonasrą, bet Amonasras liepia jai tylėti, nes jis save perstato tik šiaip sau viršesniu už kitus nelaisvius, ir tikrina, kad buk pats Amonasras esąs karėej užmuštas. Radamesas čia pat prašo faracno, kad pastarasis paliuosuotų visus nelaisvius, nes jie dabar nepavojingi, kadangi jų karalius, Amonasras, karėje užmuštas, jie be vado. Kunigai tam pasipriešina, bet faraonas prižadus išpildo ir išklauso Radameso prašymą. Faraonas savo visame gerume: paskiria Radamesui ranką savo dukters, Amnerises ir paskiria jį busimu savo įpėdiniu.

Aktas trečias. Naktis. Žaliumynuose pusiau paslėpta bažnyčia Izidos garbei, prie upės Nilo. Viršiausias kunigas Ramfisas Amnerisę veda bažnyčion, kuri eina pasimelst prieš ištekėsiant už Radameso. Aida, prasivogdama pro krumus eina linkui vietos, kur jos buvo susitarta susitikimas su Radamesu, bet čia jau, lyg sekte prisekė ir jos tėvas, Amonasras. Amonasro, suprasdamas ryšį tarp Aidos ir Radameso, prikalbinėja Aidą vylioti ir Radamesą bėgti jų šalin, Eteopijon. Amonasra jai dar sako, kad tik tuomet josios laimė busianti užtikrinta, kuomet mylimasis bus jos jos šalyje kartu. Įsimylėjęs Radamesas, pilnas kilčiausio jausmo, ateina paskirton vieton susitikti su Aida ir netik ant visko su Aida sutinka, bet ir išpasakoja vietą, tarp kalnų punią, kurios yra dar liuosos nuo aigyptėnų kareivių. Vienok juosius sekė Ramfisas ir Amnerisė ir tą jų planą girdėjo. Kuomet susitarę pasirengia bėgti, užstoja jiems kelią Ramfisas ir Amnerisė. Amonasras, įpykime, nori nudurt Amnerisę, bet Radamesas sulaiko. Etiopų karalius, Amonasro, pagriebia, tad Aidą ir išsigelbsti pabėgimu. Radamesas prašo, kad jiems duotų pabėgti, o pats, atsigrįžęs prie viršiausiojo kunigo, Ramfiso, pasako: "didis kunige, teiskit, aš jusų nelaisvis!" Čia Radamesas paprastai nusiaubinęs atiduoda savo trumpą kardą ir protupėją, t. y., diržą, ant kurio kabo kardas.

Aktas ketvirtas. Pirmas paveikslas. Karališkų rumų svetainė ir požeminis rusys, kuriame atsibuna teismas. Amnerise ateina su tikslu išliuosuoti Radamesą, jeigu tik jis pasižadėtų ją mylėti. Čia Amnerise, paliepia sargams atvest kalinį Radamesą. Radamesas pasisako, kad jis vis taip myląs Aidą, kuri dabar yra nežinia kur dingusi. Tęsiasi teismo procedura ir kunigai - teisėjai kaltina Radamesą kaipo tėvynės išdaviką. Radamesas į metamus jam apkaltinimus nieko neatsako, tyli ir jį nuteisia mirtyn. Mirtis turi buti tokia: Radamesą uždaryti Vulkano bažnyčios požemynin rusyn, kur jis turės bado mirtim užbaigti savo gyvybės dienas. Amnerise neišsilaiko ir pradeda prašyti kunigus, kad pakeistų nuosprendį — tas negelbsti, tad jį juos prakeikia.

Paveikslas antras. Vulkano bažnyčia ir matyti požemynis rusys. Bažnyčioje — kunigės šoka ir gieda giesmes už numirusius. Vienas iš kunigių užverčia akmenį ant uolos — požemynės rusės skylės ir ją užlipdo. Požeminin rusyn pamažu nusileidžia Radamesas, kuris nenustoja svajojęs apie Aidą. Betgi Aida, sužinojus nuosprendį Radamesui, slapta įėjo ton jau rusyn ir laukė Radameso, kad kartu su juomi ten numirus; nelaimingieji meilužiai atsisveikina su žemės gyvenimu ir su jų svajota laime. Virš uj prie užmurytos uolos, pilna sielavarto Amnerise verkia sukniubus ant gyvai palaidoto Radameso kapo. MIKAS PETRAUSKAS.

LAWRENCE, MASS.

A. L. T. Sandaros susirinkimas įvyks lapkričio 6 d., Urbšo ir Ko. kontore, 2 val. po pietų.

Gerbiamieji draugai, kurie priklausote prie A. L. T. Sandaros 12 kuopos, malonėkite visi butinai atsilankyti į susirinkimą, nes turim ruoštis prie Seimo ir rinkti delegatus į Seimą.

Rašt. **F. A. Krencavičius.**

AMERIKOS IR LIETUVOS AUDIMO KORPORACIJOS VISUOTINAS SUSIVAŽIAVIMAS KAUNE

Visi Amerikos ir Lietuvos audimo Koperacijos akcininkai, kurie yra sugrįžę iš Amerikos Lietuvon yra šaukiami 16 d. spalių, 1921 m., kad susivažiuotų Kaunan, ir taip pat yra kviečiami Lietuvos vyrai ir moterys, kurie interesuojasi prisidėti prie musų didelio audeklinės darbo.

Amerikos ir Lietuvos audimo Koperacija šiomis dienomis supirko Kaune Rekošo Fabriką (vieną didžiausių fabrikų Lietuvoje, Kaune), kur bus įsteigti trys dideli fabrikai: 1. vilnonis fabrikas; 2. lininis arba drobės fabrikas; 3. mezgimo ir drabužių dailės fabrikas. Čia vietos užteks įsteigti tiems visiems trims fabrikams, nes yra milžiniškas žemės plotas, 11 murinių trobėsių, 9 mediniai. Ateitis musų su audekline yra didelė. Čia prie audeklinės įdėtas žmogaus auksinas neš šimteriopišką pelną, ir dar prie to, žmogus galės turėti sau darbą ant visados. Dabar Lietuvos žmonės yra aprėdomi su užsienyje išdirbtais drabužiais. Kitos šalys išveža iš Lietuvos linus ir vilnas. Kada jie perdirba musų linus ir vilnas, sugrąžina mums išdirbtą audeklą; iš to jų fabrikantai turi didžiausį pelną, taip pat jų bankai, jų gelžkeliai, jų laivynai, ir darbininkai; o ant galo, mes pirkdami iš jų perdirbtus musų linus ir vilnas turime apmokėti jiems visiems tą pelną.

Čia aš permatau milžinišką pelną prie audeklinės Lietuvoje, nes vienai Lietuvai reikia 15 milijonų metrų audeklo išausti per metus; kad išausti tiek audeklo turi dirbti 1500 darbininkų dieną ir nakt.

Jei mes pasiskubintume prie audeklinės įkurimo greičiau, tai dar vienas permatomas mum didelis uždarbis butų, kada prasidės Rusijos prekyba su Lietuva.

Susivažiavimo Programas. Visi svečiai yra kviečiami aplankyti audeklinės naująjį fabriką. Fabriko vieta: Vytauto prospektas Nr. 12, visai arti Kauno stoties. Nuo ryto 10 val. fabriko geležiniai vartai bus atdari. Ten lauks svečių dienomis ir naktimis sargai ir kiti asmens, kurie išvedžios svečius po fabriko trobėsius, sodą, ir apves apie visą žemę. 1 val. 30 min. bus uždėta Lietuvos vėliava ant fabriko geležinių vartų, ir dalyvaujantieji sugiedos Lietuvos himną, Tegyvuoja Laisva Lietuva! Tegyvuoja laimingai musų fabrikas, įsteigtas sunkiai uždirbtais darbininkų pinigais! Paskui koperacijos prezidentas pasakys trumją prakalbėlę. 3-čią val. visi suvažiavusieji susirinks į nurodytą salę. Nuo 3 val. iki 4-tai Kazlausko prakalba svečiam, po prakalbos bus narių užrašinėjimas prie audeklinės. Po to, bus atlikti korporacijos reikalai, bus renkama korporacijos valdyba. Ant galo bus užrašinėjimai kas norės dirbti prie audeklinės.

Kviečiu atvažiuoti iš visos Lietuvos kas tik gali ir kam rupi gera ateitis, o gal kas galėtų atvažiuoti ir iš Mažosios Lietuvos. Audeklinė nori atidaryti skyrius visoje Lietuvoje po didesnius Lietuvos miestus, ir taip pat turėti įgaliotinius visuose Lietuvos apskričiuose.

Su visais reikalais kreipkitės į aukdeklinės nuosavą kantorą Vytauto prospektas Nr. 12, Kaunas. Kantoros valandos nuo 9 val. ryto iki 5 val. po pietų.

P. J. Kazlauskas, Prezidentas.

EUROPOS PINIGAI.

Ypatingai Vokietijos markės ir Lietuvos auksinai bei rubliai labai atpigę, ar ilgai bus taip žema kaina, nežine, kam yra reikalas siųsti Lietuvon del savo giminių ar šiaip reikalams, tai dabar skubinkite siųsti. Siųskite per mane, aš jums žemiausiu dienos kursu išsiųsiu, taip kad priėmėjas gaus greitai ir be jokio nutraukimo. Kadangi tikką sugrįžau iš Lietuvos ir ištyriau geriausius budus, kaip ten geriausia butų pinigai išmokėti, todel pamėgink siuntėjau per mano agenturą siųsti pinigus Lietuvą, taipgi laivakortes parduodu geriausiomis linijomis.

M. J. DAMIJONAITIS,
4559 So. Hermitage Ave., Chicago, Ill.

Laivakortės vėl pabrango

Į Hamburgą ir Bremeną $125.00
Į Liepojų $145.00
Į Piliavą-Karaliaučių.. $135.00
War Tax $5.00.

PINIGŲ SIUNTIMAS:

Kalėdoms 1000 auksinų už **$10.00.**

Pinigus Lietuvoje gauna laike 25-30 dienų.

P. MIKOLAINIS,
53 HUDSON AVE., BROOKLYN, N. Y.

Nauji Raštai

"Sandaras" Adm. galima gauti šiuos naujus leidinius: **LYTIES MOKSLAS,** labai puiki ir didelė knyga su daugybe paveikslų, parašė Dr. Karalius, išleido Al. Margeris. Kaina $7.00. Ši knyga yra verta daugiau, negu kad ji parsiduoda.

AIDŲ - AIDUČIAI.

Eilių knyga Fausta Kiršos, 111 puslapių, ką-tik gavome iš Kauno. Parsiduoda po 35c. Galima gauti šiuos leidinius **"SANDAROS" ADM., 327 E St., South Boston, Mass.**

PIGI FARMA.

25 mylios nuo Philadelphijos, 68 akerių žemės, su geromis trobomis ir vandenio įvestomis paipomis, su visais reikalingais padargais ir gyvuliais, arba by kaip-kas nori. Randasi ant gero kelio, yra del vaikų mokslainė gale lauko; yra girios (miško), gerai aptverti laukai, per ganyklą teka upelis. Parsiduoda labai pigiai. Del platesnių žinių kreipkitės:

C. J. MAJAUSKAS,
R. F. D. 1, Callegeville, Pa.

Pajieškojimai

Pajieškojimus del sandariečių ir "Sandaros" skaitytojų dedame tris kartus už $1.00. O visiems "Sandaros" prieteliams po 50c. už sykį. Pajieškojimus siųskite, sykiu siųsdami ir pinigus.

"SANDARA,"
327 E Street, Boston 27, Mass.

PAJIEŠKAU sesers Marijonos ir švogerio Jankauską Joną. Prieš karą gyveno Schenectady, taipgi ir brolio Juozo Samsio, kuris gyveno Pittsburgh, Pa. Jau 12 metų kaip nesimačiau, tai turiu daug ką pranešti.

PETRAS SAMSYS,
Traškunų kaimas, Jenavos valsčius, S. R. Mariampolės Apskr., Lietuva.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasilavinti muzikoje: nedaugelio geidžianti — tegul nors gaidas išmoktų. Kas daugiau nori pažinti muzikos meną, tam yra šie mokslai: dainavimas, teorija kompozicijos, chorvedystė, pianas, smuika ir kiti instrumentai.

10 lenkcijų dainavimo ..... 15 dol.
10 lekcijų chorvedystės ar teorijos kompozicijos .. 15 dol.
10 lekcijų ant bile instrumento ..... 13 dol.

PASTABA: Kurie paviriku ima lekcijas nuo Spalio mėnesio iki pabaigai Birželio, tie gauna pigiau.

Ad.: 769 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

"LIETUVOS UKININKAS"

Šią savaitę "Sandaros" Adminstracija gavo pluoštą laikraščių iš Kauno, kaip va:

"LIETUVOS UKININKO" vėliausius numerius.

Šiuose numeriuose randasi labai daug svarbių žinių, kaip apie Steigiamąjį Seimą, taip ir apie visą Lietuvos padėtį. Patartina kiekvienam sandariečiui įsigyti šiuos numerius. Parsiduoda po 10c. vienas, kas padengia pašto lėšas. Taigi patartina sandariečiams užsirašyti "Lietuvos Ukininką", metams tik $2.00, pinigus galite siųsti sekančių antrašu:

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

DOVANOS!

TIK IKI SPALIO 30 d.

Kas prisirašys prie Sandaros arba užsiprenumeruos "Sandarą" ir užsimokės iškalno už visus metus $2.50 nevėliaus, kaip iki 30 spalio, tai gaus dovanų didelę ir labai puikią knygą "ŽMOGAUS PAREIGOS" vertės $1.00. Tad pasinaudokite šia puikia proga. Siųskite pinigus sekančiu antrašu:

"SANDARA"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Naujena iš Lietuvos

Lietuvos Naujausias žemlapis, tik-ką parvežtas iš Lietuvos, nedidelis, bet labai aiškus, jame pažymėta visi keliai, kaimai, miestai ir miesteliai, upės ir t. t. .....

Lietuvos Vytis arba žirgvaikis — jotis. Labai puikiai nupieštas dailininko Žmuidzinavičio. Litegrafuotas ant geros, standžios popieros 4 spalvomis.

45c

Miera 23½X29½ colių. Kaina su prisiuntimu $1.00

Neperdaug esu parsivežęs, kas nori gauti zemlapį ir Vytį, meldžiu pasiskubinti su užsakymu ,podraug prisiunčiant ir pinigus paštos M. O. adresu:

M. J. DAMIJONAITIS,
4559 So. Hermitage Ave., Chicago, Ill.

KALEDOMS PRISIARTINANT

Visame pasaulyje yra priimta sveikinti savo gimines, savo artimuosius, didžiųjų švenčių sulaukus. Kiekvienas Amerikos Lietuvis turi savo artimųjų Lietuvoje, kurie su išsiilgimu laukia dovanų, laukia gal ir labai reikalingos pašelpos. Ir kaip tik dabar yra laikas pasirupinti, kad tos musų dovanos pasiektų juos dar pirm švenčių. Nebe to dar, kad nebutų reikalinga Lietuvoje ir šiaip paramos, žiemai ateinant, — DAR YRA DAUG TENAI VARGO IR SKURDO, DAR TOLI GRAŽU NEUŽGIJO TOS MUSŲ ŽMONIŲ ŽAIZDOS, KURIAS UŽDAVĖ JIEM KARĖ. Taigi musų, Amerikiečių, pareiga yra nepamiršti anoj pusėj vargstančių savo giminių.

Dabar kaip tik gera yra proga pasiskubinti su persiuntimu Lietuvon pinigų, nesa kursas pinigų yra labai žemas. Maža viltis, kad dar žemiau pultų, bet yra daug galimybių, kad gali pakilti, — TAD KIEKVIENAS, KAS TURI REIKALĄ PERSIŲSTI LIETUVON PINIGUS, LAI PASINAUDOJA ŽEMU KURSU dabar jau.

Kad žmonės naudojasi puolimu kurso, matoma iš žemiau paduotos ištraukos iš musų knygų, parodančių, kaip su kiekvienu mėnesiu vis daugiau pinigų siunčiama per musų Banką. Taip, išsiųsta Lietuvon per BALTIC STATES BANKĄ: 1921 m. Sausio mėnesyj — 2,530,456 auks.; Vasario mėn. — 2,082,795 auks.; Kovo mėn. — 2,640,861 auks.; Balandžio mėn. — 2,087,633 auks.; Gegužės mėn. — 3,118,044 auks.; Birželio mėn. — 2,501,950 auks.; Liepos mėn. — 4,904,886 auks.; Rugpjučio mėn.— 5,696,650 auks.; Rugsėjo mėn. — 5,114,750 auks. VISO PER 9 MĖNESIUS IŠSIUSTA PER MUSŲ BANKĄ Į LIETUVĄ 31 MILIONAS 678 TUKSTANČIAI IR 25 AUKSINAI, IR NEI VIENAS SKATIKAS IŠ TŲ PINIGŲ NĖRA ŽUVĘS!

BALTIC STATES BANKAS užtikrina, kad per jį siųsti pinigai kuogreičiausiai pasiekia Lietuvą; BALTIC STATES BANKAS duoda pilniausią garantiją už pinigų čielybę.

Taigi ir gerb. Tamsta pasinaudok tais patogumais, t. y., kursu, kuogreičiausiais ir teisingiausiais BALTIC STATES BANKO patarnavimais ir siųsk pinigus į Lietuvą dabar, kuomet už dolerį gaunama labai daug auksinų.

Adresuokite mums šitaip:

BALTIC STATES BANK
294 EIGHTH AVE., NEW YORK, N. Y.

"RAGUTIS"

Juokų ir Satyros Mėnesinis Žurnalas

Šiuomis dienomis "Sandaros" Adm. gavo iš KAUNO KEISTUČIO ŠLIUPO leidžiamą juokų laikraštuką "RAGUTIS". Laikraštukas yra su gražiomis karikaturomis (paveikslais) kaip va:

Pilsudskis jieško Talkninkų; Rusijos rugiapiutę; Lietuvos byla Antantos rankose; Trijų frakciją Lietuvos Seime ir dar daug kitokių.

Sandariečiai kiekvienas įsigykite šį juokų laikraštuką, taipgi parsitraukite po kokį desėtką egz. išplatinimui tarpe lietuvių.

Parsiduoda po 10 centų, 15 už dolerį.

Reikalavimus sykiu su pinigais siųskite:

"SANDARA,"
327 E Street, Boston 27, Mass.

Ar Jus Kankina Pleiskanos?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jums Galvos Odą Niešti?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųsų Plaukai Slenka?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųs Norite Apsaugoti Juos?
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui savo plaukų gražiais ir tankiais
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui galvos odos sveikai ir švariai
NAUDOKITE Ruffles

Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonką, arba tiesiog iš išdirbėju per paštą už 75c. bonką.

F. AD. RICHTER & CO.
3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.

Lietuviai Amerikoje

PITTSBURGH, PA.

Ptitsburge lietuvių nemažai yra ir labai mielaširdingi, tiktai tiek, kad nėra gerų vadų musų centre: visai niekam netikę, sulenkėję. Atvažiavo Paderewskis, tai musų dvasiškas vadovas Kazėnas tuojaus paėmęs du šimtu dolerių nunešė, o kaip atvažiavo musų atstovas Čarneckis, tai jis nė supuvusio cento nedavė. Tai musų dvasiški vadovai! Matot, ką šelpia: paliokus, o ne lietuvius! Jie prisivarė polskų vištų lietuvių į mokyklą lietuvių vaikučius mokinti. Lietuvoje paliokai musų brolius, seseris ir tėvelius smaugia, kankina, o jie čionai paliokes užlaiko kaip kokias ponias. Tai musų kunigai prie ko mus veda: nori užtraukti ant musų sprando vėl baudžiavą, nepasiduokim šitiems miatežninkams. Paminkime po kojų, kad musų daugiau nebeskriaustų ir kad mus nebepavergtų... Musų broliai kraują lieja ir galvas guldo, o mes priešus šelpiam ir užlaikom ir musų dvasiški vadai plėšia paskutinį centą nuo žmonių, nuplėšę tuojaus atiduoda musų priešams paliokams.

Matydamas, kad pas mus nėra gerai, mes pareikalavome, kad musų dvasiškas vadovas g. Sutkaitis atiduotų musų atskaitą, tai jis perpyko, tai mes norėjom susirinkti ir nutarti, ką mes padarysime su jais. Susirinkom pas savo svetainę, tai radom duris uždarytas ir policija apstatyta. Mes prašėm, kad leistų, tai jie pradėjo musų seneliams galvas skaldyti ir svetainę mums uždarė ir dabar neleidžia. Turim puikią svetainę, bet dabar pilna grybų priaugusi, negali įeiti. Tad mes susitarėm kitą svetainę pasiimti ir pasirandavojom, kur dabar mes laikom susirinkimus. Ir tenais Kazėnas stengės mums ją uždaryti, bet nieko negalėjo padaryti, užtat, kad mes teisybės jieškom, o jie jų melais nieko negali nuveikti, musų yra 9 šimtai, o jų vargiai yra 1 šimtas, ir tie patys seni šlubi, be dantų, su prakiurusiais čeverykais.

Šio mėnesio 9 d. sutarė po gatves pamašieruoti. Kazėnas sudarė didelį burį, tai ir mes subėgom žiurėti ir skaityti, tai suskaitėm 28 su dideliais ir mažais.

Tai musų kunigai ant ko nueina: ant šuns uodegos! Tai šarmata mums visiems.

Dabar dar pranešiu apie šitą nelaimingą lietuvaitę Liudviką Barkauskaitę: Ji man atrašė laišką ir prašo visų Amerikos lietuvių pagelbos. Ji sirgusi raupais ir paliko jos akys raudonos, tai daktaras jai į akis įpylė liekarstų, ir į trečią dieną jai akis apvilko balta plėve, tai ji po ligos nuvažiavo pas daktarą į Panevėžį. Tenais išbuvo 6 mėnesius. Potam daktarai liepė važiuoti Karaliaučiun. Ten prižadėjo pagydyti, tiktai reikia pinigų. Aš gavęs tokį laišką nieko nelaukdamas nusinešiau į musų susirinkimą, perskaičiau tą laišką. Ir perėjo porą moterėlių su kepurėmis ir su šmoteliu poiperos: katras davė dolerį, tai užrašė vardą.

Asmens aukojo šie: T. Lukoševičia 5.00; J. Kuozinas 3.00. Po 1.00: J. Guzevičienė, R. Gražiulis, Rusla, V. Palukonis, B. Rupšlaukaitė, Dambrauskienė, P. Marcinkonis, P. Peleckienė, K. Backonis, N. Gruzauskas, J. Vincas, J. Kavaliauskas, A. Petraitis, K. Stravinskas, Packevičius. M. Mockevičienė 75c.

Viso surinkta 40 dolerių. Paleista 6,000 markių.

J. Kuizinas.

PITTSBURGH, PA.

Pranešimas Pittsburgo Lietuviams Dėlei L. L. P. Bonų.

Pittsburgho stočiai tapo pranešta, kad visi, kurie užsirašė L. L. P. Bonus, o nebaigė, gaus mokėti procento arba damokėt viršaus, kiek bonas vertas. Kadangi bonai su kupanais, ir metams suėjus nuo spalio mėnesio kuponas galima bus nukirpti ir gauti procentas $5.00 nuo $100.-00. Taigi pasistengkite pabaigti mokėti. Ir tie, kurie dar neturi bonų, neatbutinai turite įsigyti, nes kas do lietuviai busim, jei reikalui esant savo šaliai neskolįsime. Taigi, Pittsburgiečiai, pasistengkim savo kvotą išpirkti.

Bonus galima užsirašyti pas šias ypatas: Juozas Virbickas, 149 Moultrie St.; Pran. Pikšris, 1331 Penn. Ave.; Kast. Vaišnoras, 2852 Penn. Ave.; Kaz. Brazaitis 2220 Watson St.; Ed. Paurazas, 2014 Jane St., S. S.; Juoz. Navalinskas, 2710 Spring Ally.; Jon. Kuzinas, 2118 Carey Ally, S. S.; Juoz. Paleckas, 219 Carrington St., N. S.; Gus. Samulis, 1915 Mariman St., S. S.; Vlad. Stačinskas, 2226 Jane St., S. S. — ir pas kasierių bonus gauti 1807 Carson St., S. S.

Stoties F. Sekr.,

Juozas Virbickas.

CHICAGO, ILL.

Lietuviai Paskendę Spekulentų Nasruose.

Vienas iš blogiausių dalykų, kurs kada galėjo buti lietuvių tarpe, tai šiandie yra pas Chicagos lietuvius: jie yra pusiau įklimpę — įtraukti spekulentų naguosna. Po kurio laiko žus gal milijonas dolerių lietuvių pinigų. Iš šalies žiurint ir prisiklausant kalbų, tai rodos, kad apsvaigę žmonės dideliu pasipelnymu pinigų.

Yra čia pora tokių bankierių, kaip pereitus metus, kad buvo Bostone "Ponzė," kuris buvo išskaitliavęs ir prižadėjęs 50% ir 100% žmonėms už padėtus pas jį pinigus, bet p. Ponzė neilgai galėjo tokius didelius palukus išmokėti: paėmė ji Mass. valstijos prokuroras ir pasodino į kalėjimą. Čia jau antri metai kaip lietuvių pinigais spekuliuoja,keliolika lietuvių agentų, išto tik gyvena, vaikštinėja po lietuvius, priiminėdami iš lietuvių šimtus ir tukstančius dolerių, prižadėdami didžiausius nuošimčius. Daugelis jau yra gavę po šimtą ir kitą. Tas, žinoma, ir padilgina kitus dėti savo pinigus į tą nematomą banką del milžiniškų nuošimčių. "Naujienos" bando karts nuo karto prasergėti, bet žmonės neklauso ir dar tie patys agentai grumojimus rašo per anomiškus laiškus. Kurie jau yra pasipelnę, atsako, kad tik pavydi jiems pasipelnyti. Na ir taip viens-kitą traukia į tą spekuliaciją, kad tuli net savo namus užstato ant skolos ir deda pinigus pas tuos spekulentus, kurie čia žinomi: Bishop ir Harrington.

Kas išgelbės iš šitos tamsios ateities Chicagos lietuvius? Juk čia galima aiškiai matyti, kad paskutiniai sudėję savo gal paskutinius jinigus, neatgaus ir kaip aprokuojama, tai gal virš milijono dolerių lietuvių pinigų yra sukišta į spekuliacijas. Daugelis biznierių susirupinę šituomi, nes, girdi, žmonės dabar neperka namų, nedaro pramonės, tik savo pinigus sukišę pas Bishopą ir Harrington'ą, o iš bankų padėtus pinigus ištraukia, nes per mažas nuošimtis esąs.

N. Krivių

WORCESTER, MASS.

Spalio 24 dieną lankėsi Lietuvos Laisvės Paskolos Bonų atstovai: gerb. Čarneckis, gerb. Vinikas ir Mastauskas. Prakalbos įvyko Plaza Teatro svetainėje, prie Front St. Žmonių susirinko pusėtinai daug — konepilna svetainė.

Atstovai nors čion iš vakaro atvyko, bet buvo išvažiavę į Lawrenre, Mass., tai žmonės jau buvo susirinkę, o atstovai dar nebuvo pargrįžę iš ten. Tad vienas kriaučius, juodais ir stašiais plaukais, išėjo pryšakyn svetainės ir, turėdamas porą Lietuvos laisvės bonų, šaukė: kuris pirksit iš jo pirmutinį boną, tai jis tam suteiksiąs to vakaro garbę. Bet iš visos svetainės, iš kelių šimtų žmonių nė vienas nepakėlė rankos, nežiurint, kaip jis ten neprašytų, kokiu balsu nešauktu.

Tai va, kaip tik ir proga mums, worcesteriečiai, pažinti tamsus klerikalų lyderis, kuris jau senai per laikraštį "Darbininką" šmeižia Worcester'io visuomenę, ir jis skaitos, kad visi Worcester'yje gyvenanti turi klausyti jo muzikos. Ir jis kaiptik neatsižvelgia, kad gal nė vienas su juo nenori skaitytis. O jis skaitosi toks didžiunas!

Apgailėtinas dalykas, kad čionai yra keli tamsųs klerikalų pasekėjai, kunigų čebatlaižiai, kurie skelbias ir visuomenės vardu per "Darbininką" ir gal but, kad jie kenkia Laisvės bonų pardavinėjimui daugiaus, negu Želigowskis, tupėdamas Vilniuje mums kenkia, nes šį vakarą tik keli bonai teparduoti.

Vakaro vedėjas buvo adv. Mileris. Pirmiausia perstatė kalbėtoju miesto majorą P. Sulliwan. Jisai kalbėjo nors neilgai, bet patrijotingai.

Atvykęs atstovas labai triukšmingai priimtas su riksmu ir delnų plojimu ir visi sugiedojo Lietuvos himną.

Programe dalyvavo bažnytinis choras, kuris sudainavo pirmutinę dainelę veik visai prastai; antras choras "Aušrelės" sudainavo tris daineles visai skirtingai: daugiau balso ir gražiau skamba.

Sekė prakalbos. Pirmiausia kalbėjo Vinikas, kuris labai plačiai pabriežė visus Lietuvos reikalus. Antras kalbėjo Mastauskas. Toliaus kalbėjo A. Mileris ir kun. J. Jakaitis, ir antgalo Milerįs pareiškė, jogei mažai laiko beturįs, nes turi uždaryti svetainę pusė po dešimts, tai svečią atstovą perstatė kalbėti vos 20 minutų po dešimts. Tai, mat, kurio mes jau seniau laukėm ir norėjom kodaugiausia svečio kalbos išgirsti, tai musų vietiniai kalbėtojai daugiau tuščių pasakų kalbėjo, nekad davė laiko svečiui kalbėti.

EX-VYTIS.

CENTRAL FALLS, R. I.

Šis-Tas iš Lietuvių Judėjimo.

Iki šiam laiku apie šios kolionijos lietuvius nieko nebuvo girdėti, tartum jų čionai nei nebuvo. Čia vis-gi lietuvių yra nemažas burelis. Tik gaila, kad jie iki šiam laikui nieko naudingo nė sau, nė Lietuvai neveikia. Budavo, pradėjus su jais kalbėti, tuo vienas pradeda girtis, kad jis gali daugiau "munšaino" išgerti, negu kitas. Antras vėl giriasi, kad jis paliokų "susaidėje" gavo už maršalką ir t. t. Nors čionai apie 7 metai atgal ir buvo susitvėrus Liet. Šv. Kaz. Dr-ja, kuri pagyvavus apie dvejetą metų del prastos tvarkos pairo. Likę 4 nariai 300 dol. Dr-tės turto pasidalino. Vieni iš tų už tuos pinigus lenkų bažnyčioje "stacijas" nupirko, o kiti kas-žin kur tuos pinigus išeikvojo, nežiurint, kad minėtos Dtės įstatas rodė, kad draugystei iširus, likusi kasoje pinigai turi buti skiriami tautos labui. Ir nuo to laiko jokios organizacijos nebuvo.

Bet matydami, kad čia kokia nors organizacija neatbutinai reikalinga lietuviams, keliems jų pasidarbavus tapo surengtos adv. Puišiutei prakalbos, kurios įvyko š. m. spalio 2 d. ir tą pačią dieną sutverta L. L. A. kuopa iš 19 narių. Dabar ir čionai tarp lietuvių prasidės didesnis judėjimas, nes minėta kuopa atinančią žiemą žada rengti šokius, prakalbas ir t. p. Ir tikimės, kad **laikui bėgant nė** vieno lietuvio nepasiliks neprisirašiusio prie šios naudingos organizacijos, Susivienyjimo Lietuvių Amerikoje. Visi šios vietos lietuviai šiai musų organizacijai simpatizuoja, išskyrus vieną lietuvį, tulą M. Nasolį, kuris deda visas pastangas, kad tik šiai S. L. A. kuopai užkenkus. Prieš pat viršminėtas prakalbas tas žmogelis bėgiojo aplink salę ir įkalbinėjo lietuviams, kad neitų į prakalbas ir nesirašytų prie S. L. A. kuopos.

Taipgi tas pats M. N. ant gatvės išėjęs rėkauja, buk šios S. L. A. kuopos organizatorius ne liet. bono nepirkęs. Kadangi aš pats tuo esu, tai aš norėčiau, kad tas "patrijotas" padėtų 25 dol. ir aš tiek pat dėsiu, ir jeigu pasirodys, kad aš tikrai L. L. P. Bono nepirkęs, tai, kaipo dzukelis esu, tuos 25 dol. skiriu Vilniaus atvadavimui. O jeigu pasirodytų, kad L. L. P. Boną esu pirkęs, tai tas "patrijotas" turės savo 25 dol. skirti tam pačiam tikslui.

Ed. Čiočys.

T.M.D.REIKALAI

(Tąsa nuo 2 pusl.).

mališkumus bus didesnė pusė gatava ir kol susitarsim su spaustuvėms, turėsime rankraštį gatavą.

Aną vertimą, kurį Račkauskas pasiulė, jis pats man sakė, kad pirmą Tomą negalėtumėm gauti greičiau, kaip apie kovo mėnesį kitą metą.

Taigi pasiskubinkite pervaryti per formališkumus; aš pajieškosiu spaustuvės ir padarysiu sutartis. Užklausk Račkausko, kiek jisai skaitys mums už rakraštį ir paskutinių korektų skaitymą.

Linkiu viso labo,

Jusų **A. B. Strimaitis.**

New York City,

Liepos 28 d., 1921.

Gerb. F. Žyvatui,

Scranton, Pa.

Gerb. Tamsta!

Tamstos laišką apturėjau — sirdingai ačiu!

Kas-link veikalo "The Next War" mano nuomonė yra, kad jisai ne visai pilnai atsako T. M. D. tikslams ir nevisai pilnai tinka buti tarpe T. M. D. leidinių. Nors savo keliu veikalas geras, tačiaus jisai daugiau tiktų kokiai nors politiškai organizacijai išleisti, bet ne kulturiniai, kokia yra T. M. D. Mat čionai aprašoma buvusios karės nuotikiai ir norima pravesti agitaciją priešais ateities karus. Žinoma, tikslas prakilnus, bet man rodosi, šita knyga yra daugiau informacijinio pobudžio, negu mokslisko bei apšvietos.

Tačiau p. Strimaitis sakė, kad dabar reikalinga kas nors greitu laiku išleisti ir kadangi kitų tinkamesnių rankraščių nesiranda, tad jisai klausė mano opinijos apie šitą knygą. A. jam ir-gi panašiai atsakiau, kad šitas veikalas pilnai neatatinka T. M. D. tikslams, bet kadangi nesiranda nieko tinkamesnio, tai sakiau butų galima išleisti ir šitas veikalėlis, kuris net yra nesuvis mažas — suviršum šimto puslapių. Gali buti, kad aš nepajiegiu tinkamai šito veikalo ivertinti, tačiau man taip aprodo. Vienok krivulė perleisti nieko nekenktų. Kiti Apšvietos Komisijos nariai gal but kitokios nuomonės — gal kaip priešingai jie spręstų apie šitą veikalą.

Taigi aš girdėjau, kad T. M. D. išleido ką tokio po praeitam seimui, tačiau man neteko nei to rankraščio matyti, neigi išleisto veikalo gauti. Ar tiesa, tokis leidinys yra išleistas?

Pas mane tuo tarpu nieko ypatingo, išskiriant, kad pastaruoju laiku nemažai visokių bėdų ir nelaimių mane aplankė. Tarpe viena iš didžiausių, tai nukrito mano vienas vaikas nuo stogo ir išsilaužė koją. Daug nesmagumų tenka panešti, o taipgi ir iskaščių nemažai yrą. Tačiau koja gija ir rodosi sugis be jokio žymaus ženklo.

Spadžiu Tamstos dešinę!

S. E. Vitaitis.

Į TĖVYNĖS MYLĖTOJUS.

Kitą sykį amerikiečiuose veikė Tėvynės Mylėtojų Draugija. Leido knygas, atlikinėjo svarbų švietimo darbą. Rengė paskaitas. Nešė lietuviams naujos kulturos.

Lietuvos priespaudos metu, kuomet Lietuvoje buvo uždraustas spausdintasai žodis, Lietuvai tarnavo Tėvynės Mylėtojų Draugija. Ji gaivino Lietuvą. Davė tautinės gyvybės sulčių išeivijai.

Jos vardas yra taip reikšmingas, kad užtenka jis ištarti, ir jau žinai, kokie tikslai tokioje Draugijoje. Žinai, jog jos nariai myli Tėvynę. Žinai, jog Draugija turi šventus ir didelius siekinius.

Bet kur ji dabar yra?

Ar reikia Diogeno, su žibintuvu dienos metu, kad pajieškotų jos Scrantono, Lawrenco, Chicagos, New Yorko pakampėse. Kur tos Draugijos nemari garbė? Kur jos narių meilė Tėvynės? Ar užgeso didelėje tarpusrovinėje amerikiečių kovoje? Ar paskendo veikėjų apsileidimo klane?

Lietuvai šiandie reikalinga yra savo sunų darbo ir pasišventimo, gal nemažiau, kaip ir praeityje. Jos jaunimas yra apleistas. Jos augštoji mokykla neturi lėšų. Jos pažangioji spauda yra biedina. Jos kulturos darbininkai yra užmiršti. Ji knygų trokšta.

Rods, atžagareivija nesnaudžia. Ji tukstančius dolerių per Tautos Fondą beria savo partijos žmonėms. Ji renka pinigus katalikų Universitetui. Ji remia aukomis klerikališką periodinę spaudą. Ji leidžia į mokslą simtus savo srovės jaunimo. Ji rengia jiegas atvirai. O musų srovė miega. Ir musų Tėvynės Mylėtojų Draugijos tradicijinė pažanga užslopinta!

Atžagareivijos vadai, kunigai, rodos, neturėtų kam ateitį ruošti. Jie neturi legaliu savo šios darbams paveldėjų. Bet ji darba, pasišvenčia, aukoja SAVO LUOMO ateičiai. Pažangiosios visuomenės vadai — ar vadų vietose sustoję — turi kam dirbti: jie turi rengti ateitį savo vaikams. Savo vaikų vaikams. Jie turi žiurėti, kad ateities Lietuva butų gražaugsmo, lygybės ir laisvės pilna. Kad pažangos mintis butų nevaržoma. Kad vaikai ir vaikų vaikai su pasididžiavimu galėtų sakyti: **"Musų tėvų tėveliai mums gražią ateitį rengė ir jai aukojo savo jiegas, savo skatikus, savo pasišventimą!..."**

Kur esate Lietuvos žmonės, Tėvynės Mylėtojai? Kur esate tie, į kuriuos musų liaudis, pirm keliolikos metų, žiurėjo kaip į savo Krivius? Kur yra ta Draugija, kuri buvo anais metais lig musų tautos dalies išeivijos Krivija?

Prisikelkite, jei numirę! Pabuskite, jei tik prisnudę! Užžiebkit vėl prigesusiąją savo idealų ugnelę!

Jei praeityje jusų darbas buvo dideliai skaudus ir sunkus, tai taip buvo del to, kad visos Lietuvos gyvenimas buvo sopulingas ir priespaudos pančiuose. Taip buvo delto, kad priespaudų tamsybėje Jusų trusas buvo, apmokamas tiktai vienval didėjančiu troškimu skaistesnių Lietuvai dienelių. Dabar Lietuva įžengė į naują tautos gyvenimo fazę. Dabar jusų trusą, jusų pasiaukojimą pasitiks visa pažangioji visuomenė — jis bus našus didelėmis pasekmėmis.

Tiktai pakilkite ir subruskite!

Sudarykite planą akcijai. Sutraukite minias į savo tarpą. Sutverkite pažangaus jaunimo švietimo fondą, iš kurio butų teikiamos stipendijos, kad užauginus naujus laisvės ir pažangos kovotojų kardus. Sujieškokite šaltinį periodinei musų spaudai — čia ir Lietuvoje — pastatyti taip, kad prieš musų spausdintojo žodžio tvirtovę atsimuštų kietosios atžagareivijos kaktos.

Gyvenimas atsimainė. Tėvynė atgijo. Ir jusų dvasios samanos turi nupulti. Ir Tėvynės Mylėtojai turi vėl pakilti, turi savo tikslus pritaikyti prie naujojo gyvenimo reikalavimų.

Pakilkite Tėvynės Mylėtojai!

Dargvainis.

T. M. DR-JOS LEIDINIŲ REIKALU.

"Sandaros" N. 42-me, T. M. D. Reikalų skyriuje rašo g. V. Širvydas apie tos Draugijos reikalus.

Reikia pasididžiuoti, kad musų T. M. D. nariai jau PRADEDA kalbėti apie ją, — ikišiol ji buvo užmiršta ir užmigdyta. Teisybė, g. V. Širvydo straipsnyje, šale gražių sugestijų, duodama ir vėjo Centro Valdybai. Tas gera, — jei musų Draugijos nariai seniau butų pradėję kalbėti organe apie **"dalykų stovį,"** kurs **"jau pradeda nepatikti jaunesniąjai daliai T. M. D. narių,"** tai tos Draugijos pirmininkas nelaikytų pas save krivulių po tris mėnesius neatsakęs į jas; jos kasininkas neturėtų dirbti pirmininko darbą; jos Centro Valdyba žinotų Valdybos narių adresus; Draugijoje butų ne 2,-000 narių, bet gal 20,000; jos kapitalas siektų (pinigais ir knygomis) bent $25,000; ji leistų ne vieną ar dvi knygas per metus, bet bent 10 ar 12, po vieną kas mėnuo...

Gerb. V. Širvydas kritikuoja T. M. Dr-jos dabar leidžiamas knygas: **"Pichologijos Rankvedis," "Kitas Karas"** (The Next War). Bet jis pritaria užmanymui leisti Wells'o **"The Outlines of History,"** nors, anot jo, tas busią sunku atlikti, reikėsią "gaut copyright, vertėjų ir tam panašiai."

Leista bus ir man, kaipo vienam senesniųjų T. M. D. narių išsireikšti tuo klausimu.

"Psikologijos Rankvedis" yra verstas g. J. Gedmino iš rusų kalbos. Vertimas geras, knyga bus naudinga netik T. M. D. nariams, bet ir Lietuvos mokykloms. Jos kalba yra Europoje ištaisyta ir jau knyga yra spausdinama Kaune. Man atrodo, kad šiuo žingsniu, t. y., spausdinant knygą Europoje, T. M. Dr-jos Centro Valdyba pradėjo naują Draugijos veikimo gadynę: Draugijos knygos nuo dabar turės buti spausdinamos Europoje ta išlyga, kad jų kalba butų Europos žmonių peržiurėta ir šios dienos reikaalvimams pritaikyta ir kad tų knygų butų spaudinama netik T. M. D. nariams, bet ir Lietuvos žmonėms ir mokykloms.

Del knygos **"Kitas Karas"** aš turėsiu nemaža pasakyti, nes mano kalčia ji yra leidžiama. Gerb. V. Š. griežtai yra nusistatęs prieš šitą, kaip jis sako, **"grynai propogandinį veikalą,**

panašų į tuos, kurie numarino T. M. D. 1907 metais, ir knygą "Karė—Ko Dėlei?" kurią išleido L. D. L. D."

Politinė propaganda nemažai gali padaryti ir padaro. Ji pastarojo karo metu buvo dideliausia pagalba Ententės ginklams įveikimui Vokietijos. Ji, be abejonės, daug padarys ir ateityje karo klausimu, — taip vadinamoji **"džingo"** spauda jau dabar nesnaudžia ir smarkiai ruošia dirvą naujam karui Rytuose, tarp Japonijos ir Jungtinių Valstijų. Rods, ne vieta apie tai čia kalbėti, — aš beveik sutinku, kad knyga **"Kitas Karas"** yra daugiau propagandinis, ne kaip informacijinis veikalas, — tačiau nesutinku su g. Širvydu tame, kad toks leidinys gali pakenkti T. M. D-jai, gali ją nusilpninti. Nereikią leisti knygos **"Kitas Karas"** — taip sako g. V. Širvydas, — nesa **"lietuviai, kaipo maža tauta, nei galės karių sustabdyti, kad ir norėtų, nei jų iššaukti visame pasaulyje. Tautų nusiginklavimo klausimą privalo išspręsti didžiosios tautos, kurios turi galę pasaulio reikaluose."** Taip, lietuviai negalės karų sustabdyti. Tas aišku ir man ir kiekvienam, bet lietuviai turi teisės **žinoti,** kiek buvo žalos pasauliui iš praėjusio karo ir kiek jo bus, kito karo sulaukus. Lietuviai — ypatingai išeivijoje — turi teisės **žinoti,** kad pastarąjame kare žuvo 9 milijonai žmonių karo laukuose ir dar 15 milijonų žmonių del netiesioginių karo priežasčių. Lietuviai, čia ir savo šalyje, turi teisės **žinoti,** kad užpuolimo karas yra nedoras dalykas, žalingas taip gyvenančiai žmonių gentkartei, taip ir ateisiančioms gentkartėms, taip visai žmonių rasei.

Paėmę pavyzdžiui buvusiąją Rusijos imperiją ar Austrijos imperiją, kurias sudarė daugybė nedidelių tautų, — matome, kad vienoje kurioje tautoje platinamoji pacifinė literatura, kadir išauklėtų žmonėse nusistatymą prieš karą, nepajiegtų jo sustabdyti, tačiau visų tokių nedidelių tautų nusistatymas prieš karą butų buvęs išganingas.

Man aišku, kad tie, kam karas neišplėšė brangių artimųjų, negali suprasti dvasios maišto, kylančio karo nuskriaustųjų širdyse. Aš suprantu tą jausmą, nes aš pakėliau ir smugių: dėlei netiesioginių buvusiojo karo priežasčių žuvo mano motina tolimuose rusuose, ištrėmime, atskirta nuo visų kitų šeimynos narių, jau keturi metai, kaip negaliu surasti savo brolio ir sesers šeimynų, nežiurint to, kad jų sujieškojimui buvo ir yra daroma visa, kas yra žmogaus galėje. Sulyginamai kalbant, mano kentėjimai ir mano nuostoliai yra mažesni už nuostolius kitų: milijonų motinų, netekusių savo sunų; milijonai kudikių, likusių be tėvų ir globėjų. Dideliausi viso pasaulio suirutė, kurios galo vargiai bau susilauks ši gentkartė; dešimtys milijonų bedarbių visose pasaulio valstybėse; milijonai aklų, raišų, berankių, bepročių, džiovininkų — tiesioginė karo pasekmė; milžiniška mokesnių našta už praeities karą — visa tai, manau, užtektinai pateisina šauksmą tų, kas protestuoja prieš karą ir nenori jo. Todel, man rodos ir T. M. Draugija nenusikalto nariams, jei patiekia jiems knygą, kurioje be agitacijos, be įsikarščiavimo, — tik šaltais skaitmenimis ir faktais priparodoma karo nešamas žmonijai skriaudas jau dabar rengiamieji nauji ir dar žiauresni kito karo smugiai.

Jei "Kitas Karas" ir yra propagandinis veikalas, tai tas dar nereiškia, kad lietuviai neprivalo tos propagandos žinoti ir jai pritarti. Buvo laikas, kad aš turėjau nukentėti del to, kad išverčiau lietuvių galbon **"Karė—Ko Dėlei?"** Net ir musų tautininkų spaudoje **"džingų"** klapčiukai man ta darbą prikaišiodavo, norėdami mano asmeniui pakenkti. Gal ir dabar jie ras mane kaltu už tai, kad drįsau išversti **"Kitą Karą"** ir pasiulyti jį T. M. Draugijai išleisti. Nebijau jų ir nepaisau, — buvau ir esu anti-militarininkas, nesidaboja man karas — žmonių skerdimo amatas, ir apie tai prie kiekvienos progos rašysiu ir kalbėsiu. Tai turėtų daryti kiekvienas. Ir šiame atsitikime, — jei T. M. D-ja nebutų sutikusi **"Kito Karo,"** aš pats bučiau išleidęs jį savo skatikais. Jei musų tauta yra neskaitlinga ir negali karo sustabdyti, tai tegul ji pamyli taiką labiausiai už visą: **ir blogiausi taika yra geresnė už geriausį karą.** Tegul musų tauta žino, kad musų teisė yra ginti savo gyvastį ir turtą ir kad neteisėta yra pulti kitus, kad atėmus jų gyvastį ir jų turtą.

Pareitojo karo metu daug žuvo lietuvių ir Francijos ir Rusijos frontuose. Kokią medžiaginę ar dvasinę naudą mes turime iš to? Kiek naudos turi iš to tie, kurių kaulai guli mušių laukuose? Kokią gerovę tas atnešė mums išeivijoje už Francijos laukus arba Lietuvos gyventojams už Rusijos laukus?

Kalbant apie T. M. D-jos Centro Valdybos nusprendimą išleisti **"Kitą Karą,"** — turiu pasakyti, kad aš pasiuliau: T. M. Dr-jos Sekretoriui, susirašinėjant su manim del naujų T. M. D-jos leidinių, pranešiau, kad verčiu du veikalu: **"The Next War,"** kurį užbaigsiu apie lapkričio mėnesį ir Wells'o **"The Outlines of History,"** kurio dabar jau turiu išversto arti 150 pusl., t. y., ketvirtdalis pirmojo tomo. Draugijai reikė išleisti knygą jau šiais metais, — todel ji ir sutiko leisti tą, kuri beveik užbaigta.

Kas-lik Wells'o **"The Outlines of History"** — jokio sunkumo išleisti nėra ir nebus. Del copyright jau dabar susirašinėjau su autorium ir išleistuve, — be abejonės, teises gausiu. Sunkumas gal buti tik tame, kad tokiam veikalui reiks pinigų, — bet ir jie atsiras, jei musų Draugijos jaunesnė dalis, aplankydama Dr-jos Centro Valdybą su gerais ir išmintingais patarimais, nepatingės paagituoti ir už dauginimą Dr-jos narių skaičiaus. Musų gyvenimo politinėse kautinėse mes pamiršome apie kulturos darbą. Įveikti politikos lauke, sudrutinkime jiegas kulturos darbui, išeikime į platesnę dirvą, mobilizuokime čia augantį jaunimą, nesitraukime nuo senesniųjų darbininkų: jei jie ir yra — gal buti — viename ar kitame klausime kiek atsilikę, tai vis-gi jie turi prityninimo, patys gyvenimo pamokinti galės prigelbėti ir jaunesniams.

Taigi gaivinkime musų T. M. Dr-ją, dauginkime jos narių skaičių, didinkime jos iždą, — taip dirbdami, mes galėsime "pajudinti žemę"!

V. K. RAČKAUSKAS.

MOTERIS IR PROGRESAS.

(Tąsa nuo 3 pus'.).

lanko "highschool'es" ir universitetus. Turime kelias lietuvaites daktares, kurias daugelis žino, nors nepažįsta. Bet jau vienur ir kitur atsiranda naujos lietuvaitės daktarės ir mokinės šioje šalyje.

Šių žodžių rašytojui nesenai teko susipažinti su jauna daktare Biruta Bernotaite iš Worcester'io, Mass. Dr B. Bernotaitė čiagimė. Kitą pažįstu lietuvaitę p-lė H. Truskaitę iš Montello, Mass., kuri lanko Bostone Tufts medicinos kolegiją. O kiek lietuvaičių lanko mokyklas ir kiek jų yra baigusių, kurių mes nežinome! Baigusios ir lankančios mokyklas žino, kas jos yra. Gi darbo jaunimas turi kuom pasigirti, nes ir lietuviai neatsilieka nuo laiko. Tokis tai kulturos sezonas.

Kaip greitai motinos atsuka nugarą į bažnyčią, taip greitai pamato dienos šviesą ir pažįsta pačios save. Tamsios motinos išauklėja tamsius kudikius.

Kuo daugiau atsiras apšviestų moterų, tuo greičiau lietuvių kultura kils.

Vyrai visuomet daug ko tikis nuo moterų.

AKCINĖS BENDROVĖS "VARPAS" PRANEŠIMAS AMERIKIEČIAMS.

Gerbiamas Tasta:—

Šiuomi turime garbės Akcinės Bendrovės "Varpas" nariams-amerikiečiams pranešti, kad Bendrovės visos akcijos (šėrai) jau išparduotos ir rugsėjo 8 d., 1921 m. buvo šauktas steigiamasis susirinkimas, kuris neįvyko, nes nebuvo kvorumo. Susirinkusiems buvo pranešta Steigėjų apie Bendrovės padėtį ir priduota atskaita, kuri taip išrodo:

AKTYVAS (ASSETS):

Pinigų kasoj	16,168 auks. 53 sk.
Pinigų bankoj	112,468 auks.45 s.
Spaustuvės mašinos ir kitas invertorius..	1,200,000
Popiera	35,345
Spausdiniai	35,000
	1,270,345
Skolingi ..	294,580 auks. 67 sk.
	1,693,566 auks. 65 sk.

PASYVAS (Liabilities):

Akcijų kapitalas	1,000,000
Atsargos	389,400
Mes skolingi.....	227,413.30
Spaustuvės grynas pelnas	76,753.35
	1,693,566.65

Ši atskaita rodo, kad spaustuvė nuo sausio 1 d., 1921 m. ligi rugsėjo 1 d., 1921 m., t. y., per 8 mėnesius davė gryno pelno 76,753 auks. 35 sk. Pelnas pasidarė daugiausiai iš pašalinių darbų, kuriais spaustuvė yra užversta ir apdirbti į laiką negali. Todel Laikinoji Akcinės B-vės "Varpas" valdyba mano reikalingu didinti pagrindinis kapitalas, jei tam pritars visuotinis susivažiavimas, kad didinti spaustuvė, įsigyti nuosavą namą ir t. t. Visuotinį susirinkimą nutarė šaukti **gruodžio 4 d., 1921 m., Kaune.**

Lietuvoje esantieji akcininkai išnešė pageidavimą, kad amerikiečiai butų taip-pat susivažiavome atstovaujami ir todel šiuomi kreipdamiesi, mes prašome Tamst.... sušaukti sulig čia pridėto sąrašo Akc. B-vės "Varpas" narius, su jais bendrai pasitarti apie galymybę parduoti daugiau akcijų, dar apie kitus Bendrovės reikalus, sumanymų patiekite susivažiavimui ir išdalinkite nariams prisiųstus įgaliojimus (proxy), kad jie juos pasirašytų ir tuoj grąžintų Akc. B-vės "Varpas" Laikinajai Valdybai Kaune.

Įgaliavimas (proxy) yra tam, kad šėrininkas patsai negalėdamas dalyvauti susirinkime įgaliotų atstovauti save tokiam žmogui, kuris, jo numanymu, taip padarys, kaip jis pats, arba žiurės Bendrovės reikalų teisingiausiai. Steigėjų susirinkimas, numatydamas, kad draugai iš Amerikos ne visi žinotų, ką įgaliotį, todel parinko burį žmonių ir nuskyrė kandidatais į Akc. B-vės "Varpas" Valdybą kitiems metams. Tais žmonėmis yra šie: 1) advokatas Mykolas Sleževičius, advokatas Jonas Vileišis, buvęs Lietuvos atstovas Amerikoje, Dr. Jonas Staugaitis, Steigiamojo Seimo vicepirmininkas, Dr. Danielius Alseika, buvęs Akc. B-vės "Varpas" įgaliotinis Amerikoje, Felicija Bortkevičienė, Steigiamojo Seimo narė ir Akc. B-vės "Varpas" vedėja, kapitonas Vladas Natkevičius, Steigiamojo Seimo sekretorius, agronomas Jonas Kriščiunas, Steigiamojo Seimo narys. Iš šių žmonių, jei amerikiečiai neturėtų savo pažįstamų įgalioti, galėtų by kurį pasirinkti įgalioti, ir tai pažymėdamas kiekvienas šėrininkas įgaliavime (proxy). Proxy galima įgalioti tik vieną žmogų.

Išlaidas šiam susirinkimui prašytume padengti iš nuošimčių už parduotas akcijas; jei tokių įplaukų nebutų, tai melstume narių sudėti išlaidoms padengti. Apie akcijų pardavinėjimą bus kalbama atskirame pranešime, kuris tilps "L. Ukininko" Nr. 41.

Mes linkime Tamst... geriausių pasekmių darbuose. Dėkuodami už suteiktą paramą ir tikėdamiesi, kad Tamst... ateityje taip pat neatsisakysite remti gerą kulturos darbą ir dar kartą tardami už suteikta musų draugui Dr. D. Alseikai paramą, liekame,

Su gilia pagarba,

Akc. Bendrovės "Varpas" Laikinosios Valdybos nariai:

M. Sleževičius, Pirm.,
Dr. J. Staugaitis, Ižd.,
J. Makauskis, Sekr.

Pasiskubinkite!

Senai laukiamos 5-kių metų "KANKLĖS" jau gatavos visos vienoje knygoje 6x9 formato su gražiais audeklo apdarais $5.00; su popiero apdarais $4.00. Mažas skaitlius likos atspausdinta ir labai sparčiai parsiduoda. Tad norintieji gauti tą puikų muzikalį veikalą pasiskubinkite. Siųskite pinigus sekančiu antrašu:

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

VISUOMENEI SVARBU!

Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienyjimo L. R. K. A. 40,000 dolerių.

O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar **žingeidesnių dalykų!—**

"VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGĄ" po du kartu į mėnesį. Rašyk:

"VANAGAS,"
R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

ATLAS CLOTHING CORPORATION

Didžiausia ir garsiausia išdirbystė visokios rušies rubų Naujoj Anglijoj. Musų išdirbimas yra kuogeriausias ir prekės visiems prieinamos. Norėdami siutų, spring - overkotų, arba reinkotų, kreipkitės pas mus, o busite užganėdinti. Musų ofis ir dirbtuvė yra ant

343 BROADWAY SOUTH BOSTON, MASS.
(2-ros ir 3-čios lubos).

Klausk Prekėjo apie
$5,000.00
Perfection oil Heaterio
Kontestą.

Szalti Rytai Padaryti Smagiais

Kodel nesirengiate šiltam kambaryje. kurį prišildo Perfection Heater? Kur tik jums reikalinga, ten Perfection Heater permaina šaltį į šilumą, į trumpą laiką. Dega aštuonias valandas su vienu galionų Socony kerosinos.

Perfection Heater yra geriausias, paklausk savo pirklio.

Del Geresnių Pasekmių Vartokite Socony Kara Ina

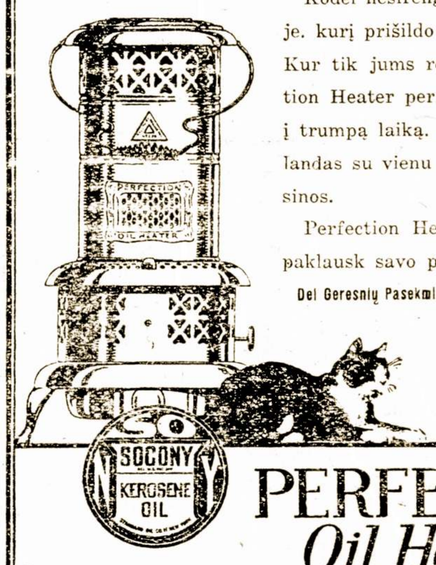

PERFECTION
Oil Heaters
STANDARD OIL CO. OF NEW YORK

Laiškai Lietuvon

Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popiero, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškams popierų su gražiomis kvietkomis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar atspausdinome. Kaip va:

LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; Į TĖTYNĘ; MUSŲ VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvynė Musų); ATMINIMAS LIETUVOS; SKUBĖKI LAIŠKELĮ; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BROLĮ.

Visi laiškai su naujausiomis eilėmis parsiduoda po 5c., 12 už 50c. Daug imant duodame nuošimtį.

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

BIZNIERIAI IR PROFESIONALAI GARSINKITĖS "SANDAROJE."

Tel. S. B. 2488
DR. J.C. LANDŽIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston, Mass

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.
" 1 " 3 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H.S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 8
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyręs dentistas, prieinamos kainos. Atdara subatoms po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310.

F. KLEIN L. HOFFMAN
Lietuviška Krautuvė
BUFFALO FURNITURE STORE
Furniture Repaired and Postering
579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515
Home address: 23 Chadem St.
NEW HAVEN, CONN.

Vietos žinios.

MASINIS MITINGAS.

Ateinantį nedėldienį, lapkričio 6 d., ant 2-ros valandos po pietų yra šaukiamas Masinis Mitingas visų Bostono lietuvių, neatsižvelgiant į jų partijas. Užkvietime į susirinkimą yra pasirašę redaktoriai ir "Sandaros," ir "Keleivio," ir "Darbininko", taipgi ir kun. Urbanavičius.

Laikas nors valandėlei atidėti į šoną partijų reikalus ir šioje taip svarbioje valandoje visiems lietuviams išvien nors kiek pasidarbuoti Lietuvos reikalams. Momentas neišpasakytai svarbus. Lietuvos likimas padėtas ant svarstyklių, ir mažiausias grudelis gali viską nusverti ar į Lietuvos nepriklausomybę, ar į svetimųjų vergiją. Turime dėti pastangas ir mes, Amerikos lietuviai. Mums dabar rodos daugelis galimybių. Lenkai susidiskreditavo prieš Tautų Sąjungą ir tolyn diskredituojasi savo užgrobiška politika ir žiaurumais Vilniaus apielinkėje. Dabar, kad į Washington'ą susivažiuoja pasaulio didžiunai, mums pasidaro proga į juos kreiptis ir iš čia, iš Amerikos, paremti Lietuvos reikalus. Čia mes protestais galime atkreipti viso svieto akis į save ir į savo teisingus reikalavimus. Visa tam apkalbėti bus susirinkimas lapkr. 6 d., 2 val. po pietų, Lietuvių svetainėje; E ir Silver Sts., So. Boston, gi pasitarę ir pasikalbėję, padarysime milžinišką Protesto Mitingą, kur žymioje vietoje dižiuliame Bostone.

Nors, rodosi, visi pritaria bendram darbui, bet atsiranda kai-kurie drumstikai visuotinos santaikos. Neklausykite jų. Ypač persergstime prieš klykavimus mažyčio, (bet pilno triukšmingo alaso) klebonijos grafofono. Butų geistina, kad gerb. klebonas nutildytų jį arba uždėtų jam kitą rekordą.

SANDARIEČIŲ ŠOKIAI.

Pereitos subatos vakare, spalio 29 d., vietos Sandaros 7 kp. surengė šokius. Šokiai pusėtinai gerai pavyko. Susirinko skaitlingas burys inteligentiško jaunimo ir visi linksmai, be jokių triukšmų, praleido vakarą. Linkėtina sandariečiams ir ateityje surengti panašių vakarų.

Rep.

PASISKUBINKITE!

Lapkričio 26 d., t. y., laike A. L. T. Sandaros Seimo, Muzikos ir Dramos Draugija "Gabija" suloš puikų veikalą "Sugrįžo." Šis veikalas atvaizdina Lietuvai spaudos atgavimo laiką, pertai yra labai įspudingas. Šiam veikalui įžanginiai tikietai: po $1,-00, 75c. ir 50c. jau atspausdinti ir labai sparčiai parsiduoda. Tad kaip vietiniai, taip ir apielinkės lietuviai, kurie norite pamatyti šį puikų perstatymą su dainomis ir šokiais, kuriam vadovaus gerb. komp. M. Petrauskas, tikietus iškalno užsisakykite, kad nepritruktų vietų. Tikietus galima gauti "Sandaros" Administracijoje, 327 E St., So. Boston, Mass.

SUSIRINKIMAS.

A. L. T. Sandaros, 7 kp. bus lapkričio 9 d., seredos vakare, prasidės 7:30 val. vakare, savam kambaryje, 327 E St.

Malonėkite visi buti, nes bus daug svarbių reikalų apsvarstymui. Taipgi bus nominacija Naujos Valdybos sekantiems metams.

Rašt. **A. Rasimavičius.**

TARPTAUTINĖ AUDIMO PARODA.

Panedėlyje po pietų, Mechanics Building prasidėjo didžiausia audimo paroda, kuri tęsis visą sąvaitę. Yra visos mašinos, reikalingas prie išdirbystės audeklų. Parodoje Edward T. Pickard viršininkas yra audeklų divizijoje, Walter H. Rastall mašinų divizijoje, Ruben Lundquist elektros divizijos viršininkas ir Henry Chalmers viršininkas svetimtaučių tarifo divizijoje. Viršminėti vyrai išaiškįs tiems, kurie interesuojasi tais dalykais.

LABAI SVARBUS SUSIRINKIMAS.

Lietuvos Piliečių Sąjungos 1-mo skyriaus susirinkimas bus ketverge, Lapkričio (Nov.) 3 dieną, 1921 m., 8-tą val. vakare, Lietuvių svetainėje, E ir Silver gatvių, So. Boston, Mass.

Visi piliečiai ir pilietės neatbutinai atsilankykite į šį susirinkimą, nes yra labai daug reikalų aptarimui.

Prot. rašt. **K. Žibikas.**

EXTRA PRANEŠIMAS.

A. L. T. Sandaros 7 kuopos Valdyba ir Komisija rengimui Sandaros Seimo butinai turit buti ketvergo vakare, 8 val., Sandaros kambaryje — turim daug svarbių reikalų, butent sudaryti eilę įnešimų ir apkalbėti Seimo visus reikalus.

S. MOCKUS.

Pirkit Pigiai.

Turi buti parduotas trumpame laike 6 šeimynų kampinis namas,turintis naujos mados įtaisus, elektriką, puikiausioje vietoje, So. Bostone, arti marių ir miesto maudynių. Prekė ir išlygos labai pigios.

3-jų šeimynų namas su visomis vigadomis ir šiluma; prieš ir užpakalio piazai; didelis daržas, arti karų ir bulivardo. rendos neša $81 per mėnesį. Prekė $6500, tik $500 reikia įmokėti.

Naujas 2-jų šeimynų namas su visomis vigadomis, šiluma ir elektros šviesomis, prieš ir užpakalio piazais; labai gražioje vietoje, Medford Hillside. Prekė $6500. Geresnės progos nelaukite, jeigu norite gyventi naujame name su $500 įmokėjimo.

Geras pirkimas — 3-jų šeimynų 12 kambarių, atsakantis namas su gerais toiletais ir skalbynėmis, didelis jardas ir patogiausia vieta So. Bostone, arti krautuvių, mokyklų, bažnyčių ir karų. Prekė tik$4500, ir $1000 įmokėti.

Del greito pardavimo, 6 šeimynų medinis namas labai gražioje vietoje, jame randasi visi naujos gadynės įtaisai, kaip tai: gazas, pečiai, maudynės, skalbynės, steam šiluma ir verandos; didelis lotas žemės; rendos neša $275 per mėnesį. Prekė $15,000, įnešti reikia tik $3000, ir likusius ant lengvų išmokėjimų.

3-jų šeimynų medinis namas, 17 kambrių, visos vigados, maudynės, pečiai, skalbynės, piazai, šildomas pečius, geriausioje vietoje So. Bostone, arti jurių ir parko, turi buti parduotas šioje sąvaitėje, nes savininkui reikia pinigų. Prekė $8500, $3000 įnešti.

3-jų šeimynų 17 kambarių medinis namas, su visomis naujomis vigadomis, didelis lotas žemės ir cementinis garadžius del 2 automobilių, puikiausioje vietoje Dorchesteryje; savininkas išvažiuoja į vakarines valstijas ir turi parduoti greitu laiku. Tik $2500reikalauja įnešti, likusius ant lengvų išlygų.

Somerville.

12 šeimynų, su naujausios mados vigadomis, labai puikioje vietoje; turi buti greitai parduotas arba savininkas išmainys ant mažesnio namo Cambridge'iuje. Prekė ir išlygos labai pigios.

Mainys Ant Farmos.

3 mediniai namai su visomis vigadomis, puikioje vietoje, Bostone, Farma tur but netoli iš Bostono.

Gera Farma

Viena iš geriausių farmų Mass. valstijoje, tik 16 mylių nuo Bostono; 100 akerių geriausios žemės, didelis sodas, 16 kambarių stuba su šiluma, maudynėmis ir elektros šviesa, didelė kutė (pastogė) ir vištininkai, visoki pakinkymai, mašinos, plugai ir visoki reikalingi įrankiai del apdirbimo ukės; 20 geriausių melžiamu karvių, 5 veršiai, vienas užregistruotas bulius ir 3 arkliai; daugybė šieno del gyvulių, irgi ant pardavimo. Savininkas yra turtingas biznierius amerikonas, ir todel nuo tokio žmogaus bus galima pirkti labai pigiai. Farma yra verta sau mažiausiai $30,000, bet ant greito pardavimo savininkas sutinka parduoti už $20,000 dol., bet gal bus dar ir pigiau; reikia įmokėti apie pusė prekės arba mažiau.

Todel, kas norėtų turėti gerą ukę arti Bostono, tai yra auksinė proga pirkti ukę pigiai ir lietuvių apgyventoje vietoje. Greta tos ukės yra keletas lietuviškų ukių ir todel tokioje vietoje butų labai smagu gyventi. Su kokiais $6000 arba $7000 dolerių važiuokite tuojaus į Bostoną be atidėliojimo laiko, nes tokia ukė bus greitai parduota. Kreipkitės į musų pirmutinė ir dabar didžiausią Lietuvių Agenturą Bostone

LITHUANIAN AGENCY

A. Ivaškevičius
361 Broadway, S. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 605 — 1337 — 31.

ANGLIAI BRANGSTA.

Jeigu geležinkelių streikas užeis tai anglių nei už pinigus nebus galima gauti.

Musų anglįs yra geriausios ir dabar pigiausios, taigi pirkite iš

LITHUANIAN AGENCY,
A. Ivaškevičius,
361 Broadway, S. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 605 or 1337.

Gera Proga Lietuviams.

Parsiduoda murinis namas ir drapanų krautuvė. Biznis išdirbtas per devynius metus. Lietuviai nepraleiskite progos mylinti biznį. Priežastis pardavimo, persikėlimas į naują vietą.

Kreipkitės šiuo adresu:
S. VASILIAUSKAS,
1008 Washington St. (45)
Norwood, Mass.

Ant Kaledų

Siųskite į Lietuvą dovanų ant Kalėdų ir tai siųskite pinigais, nes už pinigus ten žmonės ką norės, tai galės nusipirkti. Per musų AGENTURĄ siųsti pinigai tikrai pasieks Lietuvą prieš Kalėdas. Siučiame Lietuvos auksinais ir Amerikos doleriais.

URBŠA, SEKYS IR KO,
101 Oak St., Lawrence, Mass.

Ofiso Tel. S. B. 441
Residence W. Newton 1016-R.

Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: **civilišką ir kriminališkas;** padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.

FRANAS J. KALINAUSKAS,
414 Broadway, S. Boston, Mass.
(Virš Prekybos Bendrovės).

GERA DUONA.

Tam, kas ją moka gerai iškepti. Tukstančiai lietuvių So. Boston'e nori geros duonos, bet mažai yra bekerių, kurie galėtų padaryti tikrą lietuvišką duoną. Todel yra gera proga geram bekeriui daryti milžinišką biznį Boston'e. Turim ant pardavimo gerą bekernę su dviem pečiais, du trokai ir kitoki reikalingi įrankiai. Parsiduoda visai pigiai ir ant lengvų išlygų. (46)

LITHUANIAN AGENCY,
A. Ivaškevičiaus Ofisas,
361 Broadway, S. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 605.

Pardavimas

PARSIDUODA PEKARNĖ!

2 mašinos. Priežastis pardavimo: savininkas važiuoja į Lietuvą. Kreipkitės:

R. JANKUNAS,
91 Bolton St., So. Boston, Mass.

Išagzaminuoju Akis Pritaikau Akinius

Galvos skaudėjimas ir kitoki negeistini apsireiškimai kuno tankiai paeina nuo nuvargusių akių.

Duok savo akis išegzaminuoti patyrusiam optomtristui. Vienintėlis lietuvis optometras (akių specialistas) Naujoje Anglijoje.

J. L. PAŠAKARNIS O. D.
Ofisas ir Gyvenimas:
377a Broadway, cor. E Street,
SO. BOSTON, MASS.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

MASS-MITINGAS!

Nedėlioj, Lapkričio-Nov. 6 dieną, 1921

LIETUVIŲ SALĖJE,

KAMPAS E IR SILVER STS., SO. BOSTON, MASS.

PRADŽIA 2 VALANDĄ PO PIETŲ

Pasaulio atstovai jau suvažiavo į Washingtoną aptarti budą nusiginklavimo, ir kad paliovus rengimos prie naujos pragariškos karės.

Nors tikslas ir užmanymas yra geras, bet lietuviams gerų pasekmių tikėtis iš to susivažiavimo negalima todel, kad mažos ir pavergtos tautos nėra priimtos prie tarimo užtai, kad pastarosios karės grobikai nori apsirubežiuoti save tarptautinėje konferencijoje, kaip geriaus apsaugoti karės grobius nuo pavergtųjų tautelių,ir nuo darbininkų klesos, kuri kyla prie susipratimo ir jau vietomis bando priespaudų retėžius sutriuškinti, ir dabartinę valdančiąją klesą prašalinti ant visados.

Todel mes, lietuviai darbininkai, vieni iš tų mažųjų tautelių, eikime prie vienybės ir parodykime pasaulio valdonams, jog mes esame jau LIUOSI ir TOS LIUOSYBĖS NUO MUS TEGUL NEBANDO ATIMTI, bet tegul pripažįsta mums žmoniškas tiesas tarpe pasaulio tautų šeimynos.

Mes, lietuviai, budėkime prie tautiško, darbininkiško susipratimo! Sukelkime musų tautiškus jausmus ir dabar suvienykime musų spėkas prieš mus visus priešus!

Lenkai visokiomis intrigomis tautų susivažiavime bandys Vilnių ir visą Lietuvą pasisavint, ir nėra abejonės,kad Francija,Čecho-Slovakija ir Anglija pritars lenkams, jeigu neparodysime musų suvienyto fronto prieš jųjų pasikėsinimus.

Todel, kas tiktai yra lietuvys ir jaučiasi savyje lietuviško kraujo, eikime į Mass-Mitingą ir aptarkime, ką turime daryti su musų priešais lenkais, kurie nori musų liuosybę atimti ir iš naujo mus atiduoti dvarponių vergijon!

Taipgi suvienytomis pajiegomis turime išnešti protestą prieš lenkų žiaurumus Vilniuje, ir reikia paprašyti, kad pripažintų Lietuvą de jure ir Suv. Valstijos.

Kviečia į šį Mass-Mitingą visi žemiaus pasirašiusieji:

ANTANAS IVAŠKEVIČIUS,
MIKAS VIENIS,
V. J. ŠLIAKYS,
V. P. JANKAUSKAS,
JUOZAS SOKAS,
MIKAS PETRAUSKAS,
F. J. BAGOČIUS,
K. J. PAULAUSKAS,
J. SUNGAILA,
K. ŽIBIKAS,
K. PRATAPAS,
J. P. TUINILA,
A. L. KAPOCHY, D. M. D.,
M. V. CASPER, D. M. D.,
J. A. PALAIMA,
J. S. LANDŽIUS-SEYMOUR, M. D.,
SUSANA M. PUIŠIUTĖ, L. L. B.
DR. PAUL JACKMAUH,
FRANCIS J. KALINAUSKAS,
KUN. K. URBANAVIČIUS,
S. MICHELSONAS.
K. ŠIDLAUSKAS,
WILLIAM F. J. HOWARD.,
(Kavaliauskas)
J. L. PAŠAKARNIS, O. D,
PRANAS GUDAS,
K. SIDABRAS,

Reikalaujame 300

Merginų Ir Vaikinų Šokikų!!!

SUBATOS VAKARE,

Lapkričio-Nov 12 d., 1921

RENGIA A. L. T. SANDAROS 7 KUOPA
LIETUVIŲ SVETAINĖJE,
Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

Šie šokiai bus vieni iš puikiausių, nes geriausia muzika grajįs linksmiausius šokius. Tad jaunime, nepraleiskite šios puikios progos.

RENGIMO KOMITETAS.

PINIGŲ KURSAS ATPIGO

SIŲSKITE PINIGUS Į LIETUVĄ

$7.50 už 1,000 auksinų.

Pasinaudokite žemu kursu ir sušelpkite gimines. Pinigus pristatome į **artimiausį Lietuvoje Paštą.**

Kurie norite kad greitai gautų kreipkitės ypatiškai ar per laiškus į

BALTIC STATES FINANCE CO.

357 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių salės.

P. BUTKEVIČIUS,
301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška
UŽEIGA
pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.

BIZNIERIAI GARSINKITĖS "SANDAROJE."